

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma

Elina Pesonen
Marjo Vepsäläinen

HUOLTAJIEN KOKEMUKSIA OSALLISUUDESTA JA KASVATUS-
YHTEISTYÖSTÄ TIKKALAN PÄIVÄKODISSA

Opinnäytetyö
Toukokuu 2020

 Karelia AMMATTIKORKEAKOULU	OPINNÄYTETYÖ Toukokuu 2020 Sosiaalialan koulutusohjelma Tikkarinne 9 80200 JOENSUU +358 13 260 600 (vaihde)						
Tekijät Elina Pesonen ja Marjo Vepsäläinen							
Nimeke Huoltajien kokemuksia osallisuudesta ja kasvatusyhteistyöstä Tikkalan päiväkodissa Toimeksiantaja Tohmajärven kunta							
Tiivistelmä Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää huoltajien kokemuksia osallisuudesta ja kasvatusyhteistyöstä. Opinnäytetyössä tutkittiin kyselyn avulla, millaisia kokemuksia huoltajilla on osallistumisesta varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toimintaan ja arviointiin Tikkalan päiväkodissa. Lisäksi kyselyssä kysyttiin huoltajien kokemuksista kasvatusyhteistyöstä. Opinnäyte toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista kyselyä, joka toteutettiin niin sähköisenä kuin paperisenäkin. Kyselystä saadut vastaukset analysoitiin käyttämällä aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Kyselyn tulokset osoittivat, että huoltajilla oli positiiviset kokemukset heidän osallisuudestaan Tikkalan päiväkodissa. Huoltajat kokivat myös suhteensa henkilökuntaan myönteisenä ja vastavuoroisena. Kasvatusyhteistyön edellytykset on koettu täyttyvän huoltajien ja henkilökunnan välisessä vuorovaikutuksessa. Huoltajat kokevat, että henkilökunta kuuntelee ja arvostaa heitä ja suhde henkilökuntaan koetaan luottamuksellisena. Huoltajat kokivat tulleen kuulluksi ja he selvästi arvostivat henkilökunnan ammattitaitoa sekä osaamista.							
Kieli suomi	<table> <tr> <td>Sivuja</td> <td>48</td> </tr> <tr> <td>Liitteet</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>Liitesivumäärä</td> <td>6</td> </tr> </table>	Sivuja	48	Liitteet	3	Liitesivumäärä	6
Sivuja	48						
Liitteet	3						
Liitesivumäärä	6						
Asiasanat varhaiskasvatus, osallisuus, kasvatusyhteistyö							

THESIS
May 2020
Degree Programme in Social Services

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Authors
Elina Pesonen and Marjo Vepsäläinen

Title
Guardians' experiences of participation and educational cooperation at Tikkala kindergarten

Commissioned by
Municipality of Tohmajärvi

Abstract

The purpose of the thesis was to find out guardians' experiences of participation and educational cooperation. Questionnaire was used to examine the experiences of the guardians in participating in the planning, operation and evaluation of early childhood education at Tikkala kindergarten. In addition, the survey asked about the guardians' experiences of educational cooperation.

The thesis was carried out by using qualitative research method. The data collection method used was a questionnaire, which was carried out both electronically and on paper. The responses to the survey were analysed using material-based content analysis.

The results of the survey showed that the guardians had a positive experience of their involvement in Tikkala kindergarten. The guardians also felt that their relationship with the staff was positive and reciprocal. The preconditions for educational co-operation have been felt to be met in the interaction between guardians and staff. The guardians feel that the staff listens to and appreciates them and the relationship with the staff is perceived as confidential. The guardians felt that they had been heard and they clearly appreciated the professionalism and competence of the staff.

Language
Finnish

Pages	48
Appendices	3
Pages of Appendices	6

Keywords
early childhood education, participation, educational cooperation

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Varhaiskasvatus.....	6
2.1	Varhaiskasvatuksen perusteet.....	6
2.2	Varhaiskasvatussuunnitelma	7
2.3	Varhaiskasvatuksen pedagogiikka.....	9
3	Huoltajien osallisuus varhaiskasvatuksessa	10
3.1	Osallisuuden käsitteestä	10
3.2	Osallisuus varhaiskasvatuksessa	13
4	Kasvatusyhteistyö	14
4.1	Kasvatusyhteistyön perusta	14
4.2	Kasvatusyhteistyön monet muodot	16
5	Aiemmat tutkimukset ja opinnäytetyöt aiheesta	17
6	Opinnäytetyön lähtökohdat	19
6.1	Opinnäytetyön toimeksiantaja.....	19
6.2	Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimustehtävä	19
7	Opinnäytetyön toteutus	20
7.1	Laadullinen tutkimus	20
7.2	Kyselytutkimus.....	21
7.3	Aineistolähtöinen sisällönanalyysi.....	23
8	Tulokset	27
8.1	Osallisuuden kokemukset	28
8.2	Kokemuksia kasvatusyhteistyöstä	33
9	Johtopäätökset.....	35
9.1	Osallisuuden merkitys.....	36
9.2	Kasvatusyhteistyön tärkeys	39
10	Pohdinta.....	40
10.1	Toteutuksen tarkastelu	40
10.2	Ammatillinen kasvu.....	42
10.3	Luotettavuus ja eettisyys.....	43
10.4	Jatkotutkimus- ja kehittämisideat	45
	Lähteet.....	47

Liitteet

Liite 1	Kyselylomake
Liite 2	Saatekirje
Liite 3	Mainosjuliste

1 Johdanto

Tohmajärvellä avattiin Tikkalan päiväkotitiloissa syksyllä 2019. Uudistuminen tarjoaa aina mahdollisuuden päivittää entisiä toimintatapoja ja käytäntöjä. Uusien tilojen myötä Tohmajärven varhaiskasvatuksessa heräsi kiinnostus selvittää, mitä huoltajat ajattelevat osallisuudestaan ja päiväkodin henkilökunnan kanssa tehtävästä kasvatusyhteistyöstä tällä hetkellä. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää Tikkalan päiväkodin lasten huoltajien kokemuksia osallisuudesta ja kasvatusyhteistyöstä. Tohmajärven varhaiskasvatus hyödyntää opinnäytetyön tutkimuksen tuloksia omassa kehittämistyössään.

Tohmajärven kunnan (2019, 19) varhaiskasvatussuunnitelmassa korostetaan huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä, jonka tavoitteena on tukea monipuolisesti lapsen kasvua ja kehitystä. Suunnitelman mukaan henkilökunnan ja huoltajien välinen yhteistyö rakentuu luottamukselle ja keskinäiselle kunnioitukselle, joka edellyttää henkilökunnan aloitteellista työtä. Luottamuksellinen ilmapiiri mahdollistaa lapsen kasvua tukevan vuorovaikutussuhteen luomisen huoltajiin. Toimivan yhteistyön tulokset näkyvät positiivisesti lapsen kasvun ja kehityksen tukemisessa.

Opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena, jonka tutkimusaineisto huoltajien kokemuksista kerättiin laadullisella kyselyllä. Opinnäytetyöraportti alkaa tutkimustehtävään liittyvällä teoreettisella viitekehyksellä, jossa käsitellään varhaiskasvatusta, osallisuutta ja kasvatusyhteistyötä. Tämän jälkeen opinnäytetyöraportissa esitellään aiheeseen liittyviä aiempia tutkimuksia ja opinnäytetyöraportissa esitellään aiheeseen liittyviä aiempia tutkimuksia ja opinnäytetyöraportissa esitellään aiheeseen liittyviä aiempia tutkimuksia ja opinnäytetyöraportissa esitellään aiheeseen liittyviä aiempia tutkimuksia. Tutkimus- ja analysointimenetelmien jälkeen käsitellään tutkimuksen tuloksia ja niistä tehtyjä johtopäätöksiä. Lopuksi pohditaan tutkimusprosessin etenemistä, ammatillista kasvua, tutkimuksen luotettavuutta sekä jatkotutkimusaiheita.

2 Varhaiskasvatus

2.1 Varhaiskasvatuksen perusteet

Varhaiskasvatus on määritelty varhaiskasvatuslaissa seuraavasti: ”Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka” (Varhaiskasvatuslaki 540/2018). Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää, joka tukee lapsen kasvua ja luo pohjan elinikäiselle oppimiselle. Varhaiskasvatukseen osallistuvilla lapsilla on yhdenvertaiset edellytykset lapsen kokonaisvaltaiselle kasvulle, oppimiselle ja kehitykselle. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea ja edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, ehkäistä syrjäytymistä ja tukea huoltajia lasten kasvatuksessa, toteuttaa monipuolista pedagogista toimintaa, tunnistaa lapsen yksilölliset tarpeet ja antaa lapselle mahdollisuus vaikuttaa itseä koskeviin asioihin. Varhaiskasvatuksessa lapsi vahvistaa omaa tieto- ja taitoperustaansa, joka tukee hänen osallisuuttaan ja toimijuuttaan yhteiskunnassa. (Opetushallitus 2018, 7, 16, 19.)

Opetushallitus on antanut varhaiskasvatuslain (540/2018) perusteella valtakunnallisen määräyksen varhaiskasvatuksen perusteista, jonka mukaan varhaiskasvatus tulee toteuttaa ja varhaiskasvatussuunnitelmat laatia. Nämä perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset oppivat ja kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Lapsilla on synnynnäinen halu oppia uusia asioita ja tutkia asioita jatkuvassa vuorovaikutuksessa muihin ja ympäristöön. Lapset oppivat ympäristön havainnoinnin ja tarkkailun kautta, kokeillen muiden toimintatapoja. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat varhaiskasvatuksen järjestämistä. Varhaiskasvatuksen järjestäjä voi olla kunta, kuntayhtymä tai yksityinen palveluntuottaja. Järjestäjän tulee laatia varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma, jota täytyy säännöllisesti myös arvioida ja kehittää. Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatustoiminta esim. kerho- ja leikkitoiminta. (Opetushallitus 2018, 8–9, 17, 21.)

2.2 Varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatussuunnitelmia laaditaan usealla eri tasolla: valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet muodostavat pohjan paikallisille varhaiskasvatussuunnitelmille. Nämä yhdessä taas auttavat päiväkotitai ryhmäkohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisessa. Myös jokaiselle lapselle on laadittava oma henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat määrittelevät, ohjaavat ja tukevat paikallisen varhaiskasvatuksen järjestämistä. Paikallisella varhaiskasvatussuunnitelmalla voidaan tarkentaa valtakunnallisia varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, mutta mitään sen tai lain ja asetusten mukaista sisältöä ei voida jättää pois. Lasten tarpeet, erilaiset pedagogiset painotukset, paikalliset erityispiirteet sekä kehittämistyön tulokset voidaan huomioida paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa. (Opetushallitus 2018, 8–9.)

Päiväkotien tulee noudattaa järjestäjän eli kunnan laatimaa paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa tai päiväkotitai voi laatia oman yksilöllisemmän varhaiskasvatussuunnitelman. Tätä suunnitelmaa voidaan viedä vielä yksilöllisemmälle tasolle, missä jokaiselle varhaiskasvatuksessa toimivalle lapsiryhmälle laaditaan ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma, jonka tarkoitus on kuvata sitä, miten paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma käytännössä toteutuu juuri tässä ryhmässä. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman eli ryhmävasun avulla henkilökunta suunnittelee, arvioi ja kehittää ryhmän toimintaa ja arkea, jossa painottuu lapsen osallisuuden vahvistaminen. Ryhmävasusta ilmenee, kuinka pedagogiikkaa toteutetaan ja millaisin menetelmin. (Järvinen & Mikkola 2015, 56–57.) Yksikkötason varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen voi olla hyvä keino osallistaa lasten huoltajia uusien yhteistyö- ja osallisuuskäytäntöjen kehittämiseen (Karila 2016, 41).

Varhaiskasvatuslain (540/2018) mukaan varhaiskasvatuksen piirissä olevalle lapselle täytyy laatia henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Suunnitelmassa huomioidaan lapsen kasvatus, opetus ja hoito sekä niiden toteuttaminen.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma sisältää tavoitteet, joiden avulla varhaiskasvatusta voidaan toteuttaa lapsen hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tukien. Tavoitteiden lisäksi varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan keinot, joilla tavoitteet voidaan toteuttaa. Tavoitteet koskevat pedagogista toimintaa ja miten sillä voi tukea lapsen kehittymistä (Opetushallitus 2018, 10).

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tehdään vaiheittain. Prosessin aluksi on tärkeää tutustua lapseen, jotta suunnitelmassa voidaan huomioida lapsen vahvuudet, osaaminen, kiinnostuksen kohteet sekä hänen yksilölliset tarpeensa. Varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan valmistaudutaan ottamalla huomioon niin huoltajan kuin henkilökunnankin havainnot ja näkemykset. Henkilökunta sopii prosessin aikataulusta ja vastuista. Suunnitelman laatimisesta ja arvioinnista vastaa päiväkodeissa varhaiskasvatuksen opettaja. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden toteutumisen kannalta on tärkeää, että päiväkodin lapsiryhmän henkilökunta keskustelee ja sopii siitä, miten lasten varhaiskasvatussuunnitelmiin kirjatut tavoitteet voidaan huomioida ryhmän toiminnassa. (Opetushallitus 2018, 10; Opetushallitus 2019, 1.)

Varhaiskasvatuksen henkilökunta ja huoltajat laativat lapsen varhaiskasvatussuunnitelman yhdessä (Varhaiskasvatustaki 540/2018). Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyen lapsen huoltaja ja varhaiskasvatuksen opettaja käyvät keskustelun, jossa arvioidaan lapsen mahdollisen aiemman varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista, kirjataan tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi sekä huomioidaan mahdollinen monialainen yhteistyö. Mikäli lapsella on jo aiempi varhaiskasvatussuunnitelma, sitä voidaan käyttää apuna suunnitelmaa laadittaessa. Lisäksi suunnitelman laatimisessa voidaan hyödyntää pedagogista dokumentointia. (Opetushallitus 2018, 10; Opetushallitus 2019, 1.) Huoltajien mukaan ottaminen lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen on muotoutunut keskeiseksi ja jopa ainoaksi tavaksi toteuttaa kasvatusyhteistyötä (Karila 2016, 41).

2.3 Varhaiskasvatuksen pedagogiikka

Varhaiskasvatus on kokonaisvaltaista pedagogista toimintaa. Lapsen oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen sekä laaja-alaisen osaamisen kasvattaminen ovat varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan tavoitteena. Tämä toiminta toteutuu niin lasten ja päiväkodin henkilökunnan välillä tapahtuvassa vuorovaikutuksessa kuin yhteisessä toiminnassakin. Pedagoginen toiminta ei ole pelkästään henkilökunnan suunnittelemaa, vaan lapset voivat osallistua suunnitteluun ja toteutukseen omaehtoisesti tai henkilökunnan johdolla. Pedagoginen toiminta liittyy kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaan kokonaisuuteen. Pedagogisen toiminnan keskiössä ovat oppimisen alueet. Näitä oppimisen alueita on viisi; kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn. Lapsilla on oikeus saada varhaiskasvatuksessa kokemuksia kaikista oppimisen alueista. Toimintaa suunnitellessa oppimisen alueet auttavat varhaiskasvatuksen henkilökuntaa muodostamaan toiminnasta monipuolista. (Opetushallitus 2018, 36–40.)

Lapsi oppii parhaiten kokiessaan olonsa turvalliseksi omassa vertaisryhmässään, jolloin myönteiset tunnekokemukset ja vertaissuhteet edistävät hänen kehitystään sekä oppimista. Lasta kiinnostava hieman haasteellinenkin toiminta innostaa oppimaan lisää uusia asioita. Lapsen tuleekin saada kokea onnistumisen kokemuksia sekä iloa toimiessaan varhaiskasvatusryhmässä. (Opetushallitus 2018, 22.) Lapsen oppimiseen vaikuttaa myös se, että lapsi kokee erilaisia asioita kahdessa eri kasvu-ympäristössä, kotona ja varhaiskasvatusympäristössä. Jokainen lapsi on yksilö ja yksilölliset ominaisuudet heijastuvat myös lapsen oppimiseen. (Karila 2016, 12.) Varhaiskasvatuksen pedagogiikka perustuu kasvatustieteelliseen tietoon, joka on suunnitelmallista, tavoitteellista ja lapsen edun mukaista toimintaa. Varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa korostuu monimuotoinen oppiminen. Pedagogiikka edellyttää henkilökunnalta ammattitaitoa ja asiantuntemusta sekä hyvää yhteistä ymmärrystä siitä, miten parhaalla tavalla voidaan edistää lasten hyvinvointia ja oppimista. (Opetushallitus 2018, 22.)

Pedagoginen dokumentointi auttaa varhaiskasvatuksen henkilökuntaa muokkaamaan toimintaa lapsiryhmän kiinnostusten mukaisesti sekä arvioimaan ja kehittämään henkilökunnan omaa toimintaa. Dokumentointi tuottaa tietoa lasten elämästä, kehityksestä, kiinnostuksen kohteista, ajattelusta, oppimisesta, tarpeista sekä lapsiryhmän toiminnasta. Dokumentoinnin avulla saadaan myös tietoa mahdollisista tuen tarpeista. Dokumentoinnin avulla henkilökunta oppii tuntemaan yksittäisen lapsen sekä lasten välisiä suhteita. Pedagoginen dokumentointi auttaa myös lasta itseään hahmottamaan oman kehityksensä. (Opetushallitus 2018, 37–38.)

Pedagoginen dokumentointi on myös menetelmä, jolla päiväkodin henkilökunta voi osallistaa huoltajat pedagogisen toiminnan arviointiin, suunnitteluun ja kehittämiseen. Pedagogista dokumentointia kuvaa prosessimaisuus, missä havainnot ja erilaiset dokumentoinnin muodot, kuten kuvat, piirustukset ja kirjoitukset koaavat tärkeää tietoa lasten kehityksestä, mielenkiinnonkohteista, ajattelusta, oppimisesta ja tarpeista. Pedagoginen dokumentointi auttaa henkilökuntaa kehittämään toimintaa siten, että se vastaa lasten tarpeita. Dokumentoinnin avulla henkilökunta voi oppia tuntemaan lapset yksilöinä ja näin ollen huomioimaan heidän yksilölliset tarpeensa toiminnassa ja sen suunnittelussa. (Opetushallitus 2018, 37–38.)

3 Huoltajien osallisuus varhaiskasvatuksessa

3.1 Osallisuuden käsitteestä

Tutkittaessa osallisuutta on hyvä perehtyä ensin osallisuuden käsitteeseen. Turjan ja Vuorisalon (2017) mukaan osallisuuden peruslähtökohtana voidaan pitää kuulluksi tulemisen kokemista sekä luottamista muihin ja itseensä. Osallistuminen ja toimijuus liittyvät myös hyvin olennaisesti osallisuuden kokemisen muodostumiseen. Osallisuus on siis toimijuutta, joka toteutuu vastavuoroisessa vuorovaikutussuhteessa. Tämän lisäksi osallisuuteen liittyy myös vaikuttaminen

henkilökohtaisiin ja oman elinympäristön asioihin sekä vaikuttaminen yhteiskunnallisella tasolla. Osallisuuden kokeminen on aina subjektiivinen tunne siitä, miten yksilö kokee vaikuttamismahdollisuutensa.

Osallisuuden määritelmästä ei ole olemassa yksiselitteistä määritelmää, Raivion ja Karjalaisen (2013, 12–15) mukaan osallisuuden käsite on ”väljä”, joten sitä voidaan tulkita sekä arvioida kontekstin mukaan. Lisäksi he kuvaavat osallisuutta eräänlaisena kattomääritelmänä. Tämä määritelmä sisältää erilaisia lähestymistapoja ja käsitteitä teorioineen riippuen osallisuuden kontekstista. 2000-luvun yhteiskunnan hyvinvointiohjelmissa osallisuus ja sen vahvistaminen määrittyy tavoitteeksi sekä keinoksi eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisyssä. Kokemuksellisuus kuvaa osallisuuden käsitettä, joka perustuu yksilöllisille kokemuksille. Osallisuuteen liittyy olennaisesti myös valinnan vapaus, joka tarkoittaa, että osallisuus ei voi olla pakollista. Osallisuus on siis kokemuksellinen tunne, mutta toisaalta myös toimintamahdollisuus olla osa jotain yhteisöä. Osallisuuden aste vaihtelee elämänkaaren ja tilanteen mukaan. Se, miten osallisuus koetaan eri yhteisöissä, vaikuttaa siihen miten aktiivisia osallistujia toimijat niissä yhteisöissä ovat. Myös vanhemmuus vaikuttaa olennaisesti siihen, kuinka toimitaan yhteiskunnan jäsenenä.

On olemassa monenlaisia teorioita ja tulkintoja osallisuuden käsitteestä, johon olennaisesti liittyy osallistuminen, toimijuus, vaikuttaminen, kuulluksi tuleminen ja kokemuksellisuus. Osallisuuden viitekehystä voidaan kuvata kokonaisuutena, joka koostuu kolmesta eri osa-alueesta. Osallisuuteen liittyvät eri osa-alueet Erik Allardtin (1976, 38, 88–93) hyvinvoinnin ulottuvuuksien mukaan on jaettu kolmeen ulottuvuuteen; *having*, *loving* ja *being*. Allardt on määritellyt nämä hyvinvoinnin perustarpeet omien tutkimustensa perusteella, joista *having* kuvaa elintäsoa eli ihmisen perustarpeita. *Loving* kuvaa sosiaalisia suhteita, joissa korostuu tarve liittyä toisiin sekä mahdollisuus olla vastavuoroisessa vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Viimeinen eli *being* kuvaa itsensä toteuttamista, jota kuvaa osallisuus itseä koskeviin päätöksiin ja mahdollisuus vaikuttaa oman yhteisön asioihin.

Kuviossa 1 on jäsennetty osallisuuden osa-alueet toisiinsa limittyvinä kehinä. Valkoinen kehä osoittaa henkilön osallisuutta omaan elämään, musta kehä kuvastaa osallisuutta suhteessa vaikuttamiseen omassa elinympäristössä. Kolmas kehä, joka on väriltään tummanharmaa, kuvastaa henkilön paikallista osallisuutta, joka sisältää mahdollisuuden liittyä omaa hyvinvointia edistäviin, elämän merkityksellisyyttä ja arvokkuutta lisääviin vuorovaikutussuhteisiin. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017, 9.)

Kuvio 1. Osallisuuden osa-alueet (mukaillen Isola ym. 2017, 23–25).

Ihmisen identiteetin kokemus, yhteisön jäsenyyden tunne ja mahdollisuus olla rakentavasti mukana yhteisöllisessä prosessissa kuvaavat osallisuutta. Ihmisen omakohtaisesta sitoutumisesta johtuva vaikuttaminen asioihin ja vastuun kantaminen seurauksista on myös osa osallisuutta. Osallisuus vaatii enemmän kuin osallistuminen. Osallisuus muotoutuu huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan vuorovaikutuksessa ja osaltaan vahvistaa huoltajien luottamusta sekä laajentaa henkilökunnan asiantuntijuutta dynaamisemmaksi. Jos ihminen ei ole mukana yhteisöllisessä prosessissa tai osallinen yhteiskunnassa tärkeinä pidetyissä asioista, puhutaan tällöin osattomuudesta (Kaskela & Kekkonen 2006, 25–27).

3.2 Osallisuus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa huoltajien osallisuus on laissa säädetty oikeus. Varhaiskasvatuslaissa (540/2018) säädetään, että huoltajilla on oikeus saada mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Lisäksi samassa laissa säädetään, että huoltajien lisäksi myös lapsille on annettava säännöllisesti osallistumismahdollisuus varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2018, 30) todetaan, että osallisuuden edistäminen, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo kaikessa toiminnassa on tärkeää. Henkilökunnan ja lasten lisäksi huoltajien mielipiteet ja näkemykset ovat olennaisia. Osallisuuden edistämiseksi varhaiskasvatuksen toimintatapoja ja rakenteita tulee tietoisesti kehittää.

Lasten huoltajilla on oikeus osallisuuteen lastensa varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan vastuulla on luoda sekä rakenteelliset että sisällölliset edellytykset lasten huoltajien osallisuudelle. Osallisuuden mahdollistamisen lisäksi henkilökunnan on oltava aloitteellista ja kommunikoinnin vastavuoroista. Huoltajien osallisuus voi olla joko konkreettista toimintaa tai kokemuksellista osallisuutta eli huoltaja sitoutuu lapsensa elämään myös varhaiskasvatuksessa. Kokemuksellinen osallisuus eli huoltajan tunne siitä, että hän on osa varhaiskasvatusyhteisöä, on myös tärkeä osa huoltajan osallisuutta. Vastavuoroinen tiedonvaihto, sitoutuminen ja merkitykselliset kohtaamiset auttavat kokemuksellisen osallisuuden muodostumisessa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 25–27.)

Huoltajille on mahdollistettava myös osallistuminen varhaiskasvatuksen suunnitteluun. Oman lapsen, lapsiryhmän, päivähoitoyksikön sekä koko kunnan varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa on huomioitava, että huoltajille annetaan tiloja ja tilaisuuksia osallisuuteen. Henkilökunnan ja huoltajien väliset keskustelut esimerkiksi kasvatusarvoista ja -menetelmistä ovat välineitä suunnitteluun vaikuttamiselle. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26.) Varhaiskasvatuslaissa (540/2018) säädetään, että lapsen huoltajalle on varattava mahdollisuus osallistua lapsensa

varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Varhaiskasvatuksen järjestäjien onkin luotava käytäntöjä, joilla huoltajien osallisuus mahdollistuu. Huoltajien osallisuuden lisääminen vaatii muutosta työtapoihin ja ajattelumalleihin. (Karila 2016, 35.)

Varhaiskasvatuksen siirtymävaiheissa, kuten lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa, lapsen huoltajien aktiivisen osallisuuden toteutuminen on haastavaa. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan on huolehdittava, etteivät siirtymävaiheen muutoksia toteuteta asiantuntijakeskeisesti, vaan henkilökunnan on motivoitava osallisuuteen ja tiedotettava huoltajia muutoksista. Huoltajien osallisuudelle on myös luotava mahdollisuudet toteutua. (Karikoski & Tiilikka 2017.)

4 Kasvatusyhteistyö

4.1 Kasvatusyhteistyön perusta

Kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja huoltajien välillä on kirjattu myös lakiin. Varhaiskasvatuslaissa (540/2018) määritellään varhaiskasvatuksen tavoitteet. Yksi näistä kymmenestä tavoitteesta on lapsen vanhemman tai huoltajan kanssa tehtävä yhteistyö. Yhteistyötä tehdään lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Varhaiskasvatuksen ja huoltajan välisen yhteistyön tavoitteena on myös tukea huoltajaa kasvatus työssä. Karilan (2016, 41) mukaan yhteistyötapojen kehittämisen apuna voidaan käyttää erityisesti yksikkötasoisia varhaiskasvatussuunnitelmia.

Varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja huoltajien välisen sujuvan yhteistyön lähtökohtana on keskinäinen luottamus ja kunnioitus sekä tasa-arvoinen vuorovaikutus (Opetushallitus 2018, 34). Myös Kaskela ja Kekkonen (2006, 32–40) määrittelevät luottamuksen yhtenä kasvatusyhteistyön periaatteena. Luottamuksen lisäksi kuuleminen, kunnioitus ja dialogi ovat kasvatusyhteistyön peruselementtejä. Luottamus huoltajan ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan välille rakentuu

kuulemisesta ja kunnioituksesta. Lisäksi luottamuksen syntyyn liittyy vahvasti se, miten henkilökunta kohtaa lapsen. Mikäli työntekijöillä on sensitiivinen suhde lapseen, herättää se huoltajassa luottamusta. Tärkeänä huoltajan luottamusta lisäävänä tekijänä on myös mahdollisuus vaikuttaa lapsen varhaiskasvatukseen.

Kuuleminen, dialogi ja kunnioitus osana kasvatusyhteistyötä liittyvät vahvasti yhteen. Kuulemisella Kaskela ja Kekkonen (2006, 32–34, 38) tarkoittavat suhdetta toiseen ihmiseen. Kuulemiseen liittyy kuuntelu ja keskittyminen sekä läsnäolo. On oleellista, että kuuntelija luo turvallisen ja myönteisen ilmapiirin. Kasvatusyhteistyön rakentumisen kannalta lapsen päiväkotiin tuonti- ja vientihetket voivat olla merkittäviä - onko silloin aikaa kohdata, kuulla ja kertoa. Kuuleminen mahdollistaa myös dialogin. Vuoropuhelu, jossa jokainen saa ilmaista omat ajatuksensa on mahdollista vain, jos suhde on tasa-arvoinen ja molempien tietämystä arvostetaan. Avoin ja myönteinen kohtaaminen toisen kanssa auttaa osoittamaan kunnioitusta ja arvostusta.

Varhaiskasvatuksen henkilökunnan on oltava aktiivinen ja aloitteellinen, jotta yhteistyösuhde voi kehittyä. Kasvatusyhteistyössä on myös huomioitava perheiden moninaisuus sekä vanhemmuuteen ja lasten yksilöllisyyteen liittyvät asiat. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja huoltajien välinen yhteistyö voi tukea myös huoltajien välisiä suhteita ja sitä kautta tuottaa huoltajien yhteistä toimintaa, esimerkiksi vanhempainyhdistyksiä. (Opetushallitus 2018, 34.) Varhaiskasvatuksen henkilökunnalla on paljon vastuuta kasvatusyhteistyösuhteen luomisessa, mutta on muistettava, että huoltajilla on lasten ensisijainen kasvatusvastuu. Henkilökunnan osaaminen liittyy koulutuksen kautta saatuun ammatilliseen osaamiseen ja tietoon. Kasvatusyhteistyön tavoitteena onkin yhdistää nämä osaamiset lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi. (Kekkonen 2012, 42.) Koska lapsi ei elä vain yhdessä kasvuympäristössä, joten dialoginen vuoropuhelu varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja huoltajien välillä on tärkeää. Kodin ja päiväkodin kasvatus- ja hoitokäytännöissä saattaa olla eroja, mutta kasvatusyhteistyön ja keskustelujen avulla päiväkodin ja kodin välille ei synny vastakkainasettelua. (Kaskela & Kekkonen 2006, 12.)

4.2 Kasvatusyhteistyön monet muodot

Vuosien myötä varhaiskasvatuksen ja huoltajien tekemää yhteistyötä koskevat tulkinnat ovat vaihdelleet varhaiskasvatuksen muutosten mukana. Myös perheiden odotukset varhaiskasvatukselta ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan ammatillisuuden ovat jatkuvassa muutoksessa. Kasvatusyhteistyötä onkin kuvattu esimerkiksi termein *vanhempien valistaminen*, *vanhempainkasvatus*, *vanhempien vaikuttajuus ja kasvatuskumppanuus*. Kasvatusyhteistyön lähtökohdat ovat myös vaihdelleet, yhteistyö on voinut olla asiantuntijalähtöistä, perheitä tukevaa, perhekeskeistä tai perhelähtöistä. (Kekkonen 2012, 33.)

Kasvatusyhteistyötä voidaan toteuttaa eri tavoin. Päivittäisissä henkilökunnan ja huoltajien kohtaamisissa jaetaan tietoa lapsen kokemuksista. (Opetushallitus 2018, 34.) Päivittäisissä kohtaamisissa käydyt keskustelut ovat osa kasvatusvuorovaikutusta, jota käydään esimerkiksi varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja lasten huoltajien välillä. Tiedon vaihtamisen lisäksi keskusteluissa voidaan luoda yhteistä ymmärrystä, neuvoa ja ohjata sekä neuvotella. (Nummenmaa & Karila 2011, 16–17.) Erityisen tärkeää on kiinnittää huomiota siihen, että nämä jaettavat tiedot olisivat kannustavia ja lapsen oppimista myönteisesti kuvaavia. Yhteisillä keskusteluilla mahdollistetaan lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaaminen. Yhteistyön merkitys korostuu, mikäli lapsi tarvitsee tukea kehitykseen tai oppimiseen. Sujuva yhteistyö auttaa tukitoimien suunnittelussa ja toteutuksessa. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja huoltajien välinen yhteistyö on tärkeää myös silloin, kun lapsi on siirtymävaiheessa – lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa tai esimerkiksi lapsen siirtyessä esiopetuksen pariin. (Opetushallitus 2018, 34.)

Huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan välinen kasvatusyhteistyö ei rajoitu ainoastaan lapsen tietojen jakamiseen erilaisissa kohtaamistilanteissa. Kasvatusyhteistyötä tehdään myös lapsen varhaiskasvatuksen suunnittelussa ja arvioinnissa. Arvioinnin perustana huoltajien ja henkilökunnan välinen vuorovaikutus, jonka tavoitteena on luoda yhteisiä tavoitteita lapsen varhaiskasvatukselle. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 73.)

5 Aiemmat tutkimukset ja opinnäytetyöt aiheesta

Maaret Vuorenmaan (2016) akateemisessa väitöskirjassa “Äitien ja isien osallisuus perheessä ja lasten palveluissa sekä osallisuuteen yhteydessä olevat tekijät” esiteltiin tutkimus, jonka tarkoituksena oli arvioida vanhempien osallisuutta kartoittavan mittarin validiteettia ja reliabiliteettia. Tutkimuksella pyrittiin myös kuvaamaan vanhempien arvioita osallisuutensa toteutumisesta niin omassa perheessä, oman lapsensa palveluissa kuin lasten ja perheiden palveluiden kehittämisessäkin sekä selittää tekijöitä, jotka vaikuttavat vanhempien osallisuuteen. Tutkimuksen aineisto kerättiin lähettämällä postikysely ositetulla satunnaisotannalla poimituille alle 9-vuotiaiden lasten äideille ja isille. Saatu aineisto analysoitiin määrällisesti. Tutkittava mittari (G-FES) osoittautui validiksi ja reliaabeliksi. Tutkimuksen tuloksena löytyi myös tekijöitä, kuten vanhemmuuden huolet tai vanhempien lapsuudenperheessä koetut vaikeudet, jotka vaikuttivat heikentävästi vanhempien osallisuuteen. Vahvistavasti vaikuttivat esimerkiksi omaa lasta koskevaan päätöksentekoon osallistuminen ja riittävät vaikuttamismahdollisuudet.

Marjatta Kekkonen (2012) tutki väitöskirjassaan, millaisilla puhetavoilla varhaiskasvattajat rakentavat huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön merkitystä. Väitöskirjan nimi on “Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä”. Väitöskirjatutkimuksen tavoitteena oli selvittää, mitkä huoltajien ja varhaiskasvattajien välisen yhteistyön tulokset voidaan tunnistaa kasvatuskumppanuudeksi. Tutkimus perustui diskurssi-analyysiin ja sosiaaliseen konstruktionismiin. Tutkimuksen aineisto koostui varhaiskasvatuksen ammattilaisten teemahaastatteluista, ryhmäkeskusteluista sekä vertaishaastatteluista. Analyysin tekoa varten käytettiin 13 nauhoitettua ryhmäkeskustelua. Tutkimuksen tuloksena saatiin neljä erilaista diskurssia; sosiaaliset suhteet, varhaiskasvatuksen kotikäynnit, varhaiskasvatuksen palveluneuvottelut sekä suhteita luova kommunikaatio. Nämä kuvaavat niitä tulkintoja, jotka varhaiskasvatuksen ammattilaiset tuottivat kasvatuskumppanuudesta.

Tutkimuksessa lasten vanhempien ja henkilökunnan osallisuudesta pääkaupunkiseudun päiväkodeissa tutkimuksen tekijät Tuulikki Venninen, Jonna Leinonen, Maija Rautavaara-Hämäläinen ja Karoliina Purola (2011) selvittivät päiväkotien henkilökunnan käsityksiä heidän osallisuudestaan omassa työyhteisössä sekä heidän päiväkotinsa lasten vanhempien osallisuudesta. Aineisto kerättiin sähköisellä kyselyllä päiväkodin henkilökunnalle. Vanhemmilta tietoa kerättiin henkilökohtaisella haastattelulla, puhelinhaastattelulla tai sähköisellä lomakkeella. Laadullisia aineistoja analysoitiin erittelemällä asiakokonaisuuksia ja ryhmittelemällä ne ala-, ylä- ja pääluokkiin. Määrälliset aineistot analysoitiin lähinnä vertailemalla vastausten keskiarvoja. Tutkimuksen tuloksista havaitaan muun muassa, että vanhempien osallisuus näyttäytyy vahvimmin päivittäisissä haku- ja tuontitilanteiden yhteydessä käydyssä keskustelussa lapsen asioihin liittyen.

Vanhempien osallisuudesta on tehty myös opinnäytetöitä. Esimerkiksi Noora Järviluodon (2018) opinnäytetyön tavoitteena oli kerätä vanhempien kokemuksia ja ajatuksia osallisuudesta sekä kasvatusyhteistyöstä. Liisa Tikan (2017) opinnäytetyössä selvitettiin tapoja, joilla varhaiskasvatuksen henkilökunta voi vahvistaa vanhempien osallisuutta. Jenni Heikkilän ja Kati Tuominiemen (2019) opinnäytetyössä selvitettiin varhaiskasvatuksessa olevien lasten vanhempien ajatuksia osallisuudesta Perhon kunnassa. Aiemmista opinnäytetöistä nousee esille selvästi vuorovaikutuksen ja keskinäisen luottamuksen merkitys vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan välillä. Jos esimerkiksi vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan välillä ei juurikaan ole vuorovaikutusta, vanhempi ei välttämättä saa tarpeeksi tietoa, jota hän tarvitsisi pystyäkseen kokemaan osallisuutta.

6 Opinnäytetyön lähtökohdat

6.1 Opinnäytetyön toimeksiantaja

Tohmajärven kunnassa järjestetään varhaiskasvatusta kahden päiväkodin lisäksi perhepäivähoidossa sekä ryhmäperhepäiväkodissa. Varhaiskasvatuksen alueeseen kuuluvat myös esiopetus ja esikoululaisille järjestetään täydentävää varhaiskasvatusta päivähoidon muodossa. Kunnan varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista sekä tukea perheitä kasvatustehtävässä ja vanhemmuudessa. (Tohmajärven kunta 2018, 4.)

Tohmajärvellä sijaitsevassa Tikkalan päiväkodissa halutaan kehittää huoltajien kanssa tehtävää kasvatusyhteistyötä ja tutkia eri toimintamuotoja huoltajien osallistamiseen ja sen vahvistamiseen. Koulun ja päiväkodin tilat ovat kokeneet mittavat muutokset – laajennuksen ja remontin, missä tiloja laajennettiin ja uudistettiin. Päiväkodin toiminta siirtyi uusiin tiloihin ja varsinainen ryhmätoiminta uudistetuissa tiloissa alkoi syyskuun 2019 alusta. Uudistettu päiväkotitoiminta on mitoitettu 60 lapselle. Uusien tilojen myötä uudistuivat myös monet käytänteet. Uudet lapsiryhmät muodostuvat seuraavista ikäryhmistä: 0–2-vuotiaat, 3–4-vuotiaat ja 5–6-vuotiaat. (Tohmajärven kunta 2020.)

6.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimustehtävä

Opinnäytetyön tarkoitus on tutkia huoltajien osallisuuden kokemuksia Tikkalan päiväkodissa ja miten huoltajat kokevat kasvatusyhteistyön varhaiskasvatushenkilökunnan kanssa. Tohmajärven varhaiskasvatuksen tavoitteena on kehittää tulojen avulla Tikkalan päiväkodin nykyisiä ja uusia toimintamuotoja, jotka tukisivat sekä vahvistaisivat huoltajien osallisuutta ja kasvattajien kanssa tehtävää kasvatusyhteistyötä. Tohmajärven kunnan varhaiskasvatus jakaa tutkimustulokset huoltajille ja henkilökunnalle. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää myös kun-

nan toisessa päiväkodissa ja sen toiminnan kehittämisessä. Tutkimuksessa korostuu huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, jonka tavoitteena on lapsen kasvun ja kehityksen sekä oppimisen edistäminen.

Tutkimuskysymykset ovat:

- Miten huoltajat ovat kokeneet osallisuutensa varhaiskasvatuksessa?
- Millaisia kokemuksia huoltajilla on varhaiskasvatushenkilökunnan kanssa tehtävästä kasvatusyhteistyöstä?

7 Opinnäytetyön toteutus

7.1 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, sillä tavoitteena oli selvittää huoltajien kokemuksia osallisuudesta ja kasvatusyhteistyöstä. Koska laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän ja kokemusten kuvaaminen, sopii laadullinen tutkimus opinnäytetyön menetelmäksi hyvin (Hirsjärvi 2008a, 157; Vilkkä 2015, 118). Opinnäytetyön tutkimus edellytti myös tutkimuslupaa toimeliasiantajalta eli Tohmajärven kunnalta.

Yksi laadullisen tutkimuksen erityispiirteistä on se, että tutkimuksella ei tavoitella totuutta tutkittavasta asiasta. Laadullisella tutkimuksella voidaan ennemminkin löytää tosiasioita, kuin todentaa joku väittämä todeksi. Laadullisen tutkimuksen avulla voidaan löytää esimerkiksi ihmisten kokemuksista tietoa, joka ei välttämättä paljastuisi ensisilmäyksellä. (Hirsjärvi 2008a, 157; Vilkkä 2015, 120.) Laadullisessa tutkimuksessa tulisi antaa sijaa tutkittavasta aineistosta nouseville omi-naispiirteille ja sekä näiden ilmiöiden tarkastelulle. Laadullisessa tutkimuksessa tutkittava ilmiö käsitteellistyy vähitellen tutkimuksen edetessä. (Kiviniemi 2015, 78.)

Laadullisessa tutkimuksessa teoriaa tarvitaan tutkimuksen viitekehyksen eli teoreettisen osuuden lisäksi myös tutkimusmetodien ja tutkimuksen luotettavuuden hahmottamiseen. Opinnäytetöissä painottuu erityisesti viitekehyksen osuus - siinä kuvataan keskeiset käsitteet ja niiden väliset suhteet. Laadullisen tutkimuksen raporteissa esitetään usein suoria lainauksia alkuperäisistä haastatteluista tukemaan analyysia. Alkuperäiset ilmaisut parantavat tutkimuksen luotettavuutta ja tukevat teoreettista analysointia. Laadullisen tutkimuksen tekijän on kuitenkin arvioitava, mitä ne todella kertovat. Alkuperäisillä ilmauksilla voidaan todistaa tutkijan olettaut oiokeaksi tai ne toimivat tutkijan oman näkemyksen pohjana. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 23–24, 27.)

7.2 Kyselytutkimus

Laadullista tutkimusta tehdessä tutkija hankkii aineistonsa haastatteluilla, kyselyillä, havainnoimalla tai kokoamalla tietoa erilaisista dokumenteista. Tutkijan ei tarvitse valita yhtä aineistohankintamenetelmää, vaan edellä mainittuja menetelmiä voi käyttää erikseen tai yhdessä eri tavoin yhdisteltynä. Menetelmää valittaessa on huomioita tutkittava ongelma ja tutkimukseen varatut resurssit. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 83.) Vehkalahden (2014, 11, 17, 20) mukaan tutkittaessa erilaisia moniulotteisia yhteiskunnallisia ilmiöitä, joissa kerätään tietoa ihmisten toiminnasta, asenteista ja mielipiteistä, on niitä mahdollista tutkia kyselytutkimuksen avulla. Aluksi täytyy hahmottaa tutkittavan ilmiön keskeiset ulottuvuudet, joista on käytettävissä tutkittua teorial tietoa. Teoriassa määritellyt käsitteet johdattelevat tutkimusta ja sen suunnittelua eteenpäin.

Kyselyn kysymyksiä laadittaessa tärkeää on pohtia sitä, mitä tarvitaan tietää. Kysymykset tehdään siten, että niihin saatujen vastausten avulla saadaan tietoa tutkimuskysymykseen vastaamista varten. On hyvä huomioida sen lisäksi, että kyselyyn ei jätetä turhia kysymyksiä, myös se, että kysymyksissä kysytään vain yhtä asiaa kerrallaan. Näin ollen vastaajalle ei ole epäselvää kumpaan kysymykseen hän vastaa, joka osaltaan helpottaa analysointia. Laadullista tutkimusta tehdessä

tulisi välttää kysymyksiä, joihin voi vastata ”kyllä” tai ”ei”. Kysymykset, jotka alkavat kysymyssanoilla ”miksi”, ”millainen”, ”miten” tai ”mitä”, ovat parempia vaihtoehtoja, jotta pystytään kartoittamaan paremmin tutkittavan käsityksiä tai kokemuksia. Tutkimuskysymykset onkin hyvä testata etukäteen, jotta mahdolliset väärinymmärrykset esimerkiksi kysymysten muotoilussa huomataan. (Vilkka 2015, 107–108, 128–129.)

Lomakehaastattelu on yksi tapa toteuttaa laadullisen tutkimusmenetelmän tiedonkeruuta. Lomakehaastattelussa kysymykset ja niiden järjestys on etukäteen tarkkaan mietitty. Lomakehaastattelua voidaan käyttää silloin, kun tutkimuskysymys ei ole kovin laaja – tavoitteena on esimerkiksi kuvata kokemuksia johonkin asiaan liittyen. Laadullisen tutkimuksen aineistoa kerätessä ei tavoitteena ole mahdollisimman suuri kappalemäärä vastanneita, vaan vastauksien sisällöllinen laajuus. (Vilkka 2015, 123, 129.)

Lomakehaastattelussa on pohdittava myös kyselylomakkeen palautusta siitä näkökulmasta, mikä on vastaajille helpoin (Vilkka 2015, 134). Opinnäytetyöhön liittyvä kysely toteutettiin sähköisenä kyselynä, jonka lisäksi huoltajilla oli mahdollisuus vastata kyselyyn myös paperisella lomakkeella. Sähköinen kysely toteutettiin Webropol-palvelun kautta. Opinnäytetyön tekijät siirsivät paperisella lomakkeella saadut vastaukset Webropoliin.

Kyselylomake (liite 1) pohjautuu opinnäytetyön teoreettiseen viitekehykseen. Osallisuus on huomioitu varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti kolmesta eri näkökulmasta, joita ovat osallisuus suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Osallisuuden lisäksi kyselylomakkeessa kysymykset kohdistuivat huoltajien kokemuksiin kasvatusyhteistyöstä. Kyselyn monivalintakysymykset koskivat muun muassa sitä, mihin toimintoihin huoltajat olivat osallistuneet tai mihin he halusivat osallistua. Kyselyssä oli mukana myös taulukko, joka sisälsi erilaisia väittämiä liittyen kasvatusyhteistyöhön. Taulukossa oli käytetty 5-portaista Likertin asteikkoa (Hirsjärvi 2008b, 195).

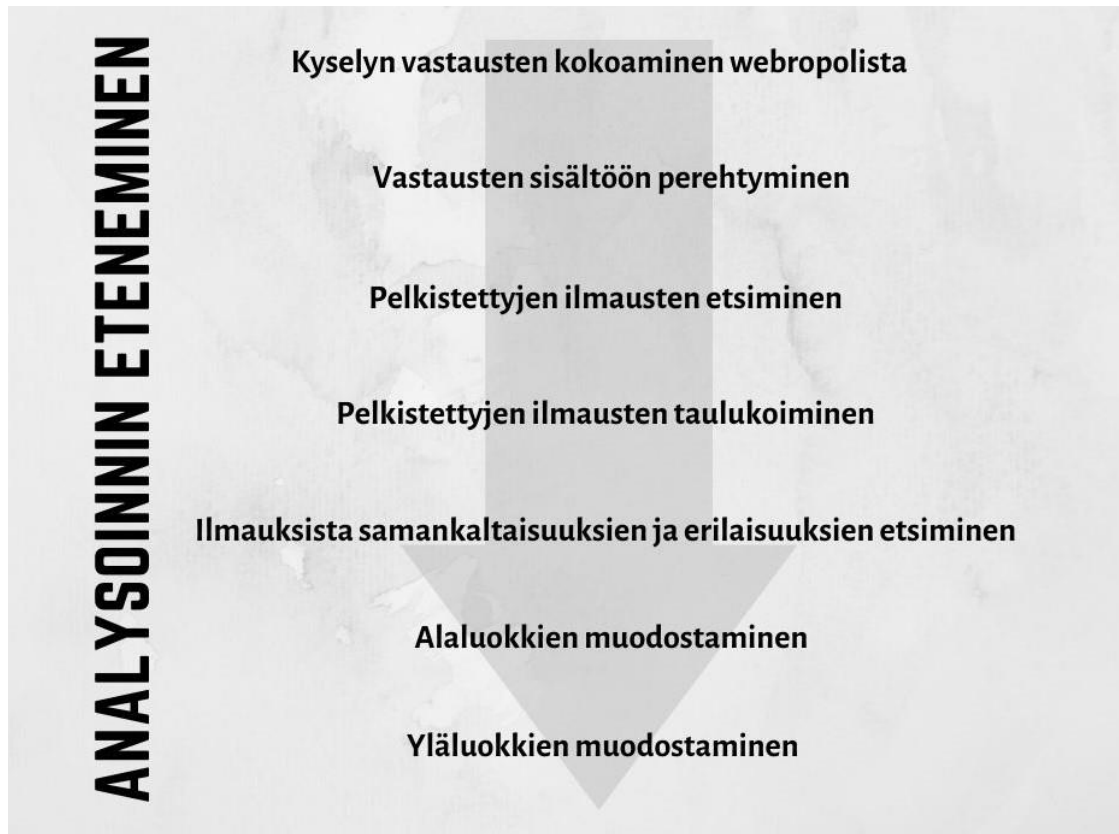
Kyselytutkimusta varten laadimme lisäksi saatekirjeen (liite 2), joka oli paperisen kyselylomakkeen (liite 1) ensimmäinen sivu. Saatekirjeen sisältö liitettiin myös sähköisen kyselylomakkeen alkuun. Aluksi linkki kyselyyn jaettiin Tohmajärven varhaiskasvatuksen käytössä olevan Daisy-asiointipalvelun kautta. Tehostimme kyselyn näkyvyyttä päiväkodilla laatimalla sitä varten A3-kokoisen mainosjuliste (liite 3), joita oli esillä lapsiryhmien eteistiloissa. Julisteessa oli kirjoitetun linkin lisäksi QR-koodi, jonka kautta huoltajat pystyivät tavoittamaan kyselyn helposti. Päiväkodille jaettiin paperisia kyselylomakkeita, joihin oli liitetty mukaan palautuskuori. Täytetty paperilomake tuli palauttaa kuoreen suljettuna päiväkodille, mistä ne noudettiin kyselyn päättymisen jälkeen. Näistä toimista huolimatta kysely ei tavoittanut alkuun kuin muutaman vastaajan ja kyselyn päättymisajan kohta alkoi lähestyä.

Pohdimme yhdessä toimeksiantajan kanssa eri vaihtoehtoja, joiden avulla voisimme tavoittaa huoltajat paremmin. Pohdinnassa oli paperisten kyselylomakkeiden postittaminen yhdessä palautuskuoren kanssa suoraan huoltajien kotiin. Postitettavista kyselyistä toimeksiantajalle oli kuitenkin aikaisempia kokemuksia, jotka osoittivat, että postittaminenkaan ei ole saanut huoltajia vastaamaan kyselyihin. Päädyimme siis toimeksiantajan ehdotuksesta lähettämään sähköisen kyselyn linkin huoltajille teksti- tai WhatsApp-viestillä. Lapsiryhmien työntekijät hoitivat kyselyn linkin välittämisen viestein. Lähetetty viesti selvästi aktivoi huoltajia vastaamaan kyselyyn. Koimme, että älylaitteella tai vastaavalla laitteella lähetettävä viesti toimi parhaiten kyselyn vastaajien tavoittamisessa.

7.3 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Sisällönanalyysi on laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä. Analysoitaessa tutkimuksessa hankittua tietoa, on käytävä aineistoa läpi ja päätettävä, mikä aineistossa kiinnostaa. Kiinnostuksen tulisi ilmetä myös tutkimustehtävästä. Aineistosta jätetään pois ne asiat, jotka eivät koske tutkittavaa ilmiötä eli toisin

sanoen kiinnostuksen kohdetta. Aineiston läpikäymisen jälkeen aineisto luokitellaan, teemoitellaan tai tyypitellään. Aineisto siis pilkotaan ja ryhmitellään uudelleen aihepiirien mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103–105.)

Kuvio 2. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin eteneminen (mukaillen Tuomi & Sarajärvi 2018, 123).

Opinnäytetyömme tutkimuksen tulosten analysointi noudattelee aineistolähtöisen sisällönanalyysin vaiheita (kuvio 2). Sisällönanalyysillä voidaan analysoida kirjallisessa muodossa olevia materiaaleja – esimerkiksi litteroituja haastatteluja, keskusteluja tai puheita, päiväkirjoja, kirjeitä tai kyselyn vastauksia. Sisällönanalyysin avulla aineisto järjestellään ja tiivistetään, jonka jälkeen voidaan tuloksista tehdä johtopäätökset tutkittavasta ilmiöstä. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin tekeminen etenee vaiheittain. Aluksi materiaalista etsitään sanoja tai lauseita, jotka toimivat analyysiyksikköinä. Sen jälkeen aineisto *pelkistetään* eli redusoidaan. Pelkistämisvaiheessa aineistosta jätetään pois ne asiat, jotka eivät ole olennaisia tutkimuksen kannalta. Aineistosta etsitään tutkimuskysymykseen liit-

tyvät alkuperäisilmaisut ja niille laaditaan kuvaava pelkistetty ilmaus. Yhdessä alkuperäisilmaisussa voi olla useita pelkistettyjä ilmauksia. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117, 123–124.) Aluksi kokosimme kyselyn vastaukset Webropol-palvelusta ja perehdyimme saatuun aineistoon. Tämän jälkeen aloimme pelkistää alkuperäisilmaisuja.

Aineiston pelkistämisen jälkeen on vuorossa *aineiston ryhmittely* eli klusterointi. Alkuperäisilmaisuista etsitään käsitteitä, joista tulee ilmi eroavaisuuksia tai samankaltaisuuksia. Samaa asiaa kuvaavista käsitteistä muodostuu *alaluokat* ja ne nimetään esimerkiksi tutkittavan ilmiön ominaisuuden mukaan. Analysoinnissa edetään siten, että samankaltaisista, samaa ilmiötä kuvaavista alaluokan käsitteistä yhdistetään *yläluokkia* ja sen jälkeen yläluokista muodostetaan *pääluokkia*. Pääluokka nimetään tutkittavan ilmiön mukaan ja se yhdistää analysoinnin tutkimustehtävään. Aineistolähtöisyyden vuoksi tutkimuksen alkuvaiheissa ei voida vielä tietää minkä tasoisia luokkia aineistosta voidaan luoda. Vasta analyysin edetessä selviää mitä luokkia analyysissä tarvitaan. Viimeinen vaihe sisällönanalyysissä on *aineiston käsitteellistäminen* eli abstrahointi. Abstrahointi on eräänlainen prosessi, jossa muodostettujen käsitteiden avulla luodaan kuvaus tutkimuskohteesta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 124–127.)

Tutkimusaineistona olivat kyselyn vastaukset. Käyttämämme Webropol-palvelu loi kyselyn vastauksista raportin, joka oli 20 sivua pitkä. Tähän määrään sisältyi niin kuviot monivalintakysymysten vastauksista kuin avoimien kysymysten vastaukset. Avoimiin kysymyksiin kertyi vastauksia kuusi sivua (fontti Arial, fonttikoko 12 ja riviväli 1,5). Monivalintakysymyksillä selvitettiin muun muassa sitä, minkälaisiin toimintoihin huoltajat olivat osallistuneet päiväkodissa tai mistä he ovat kiinnostuneita. Kokemuksiin liittyvät kysymykset olivat kyselyssä aina toteutettu avoimena kysymyksinä. Tulostimme vastaukset, jotta niihin oli helppo tutustua. Sen jälkeen poistimme avoimien kysymysten vastauksista ilmaukset, jotka eivät liittyneet tutkimustehtäväämme. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin prosessin mukaisesti ryhdyimme pohtimaan alkuperäisilmaisuille pelkistettyjä ilmauksia. Pelkistetyt ilmaukset yhdistettiin alaluokiksi ja siitä edelleen yläluokiksi. Esimerkki analysoinnin etenemisestä on seuraavalla sivulla kuviossa 3.

Kuvio 3. Analysointi – tulosten luokittelu.

Kyselylomakkeen kysymykset pohjautuivat seuraaviin teemoihin, huoltajien osallisuus lapsen varhaiskasvatuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa sekä huoltajien ja henkilökunnan väliseen kasvatusyhteistyöhön. Kyselyn vastauksista etsimme pelkistetyt ilmaukset, jotka tiivistimme alaluokiksi. Alaluokiksi muodostui osallistuminen, arvostus, vaikuttaminen, tiedonjakaminen, vuorovaikutus, kuulluksi tuleminen, yhteisöllisyys, luottamus, avoimuus, kunnioitus ja dialogisuus. Analysoinnin edetessä huomasimme, että meidän ei tarvitse käyttää pääluokkaa, sillä alkuperäisilmaukset olivat jo itsessään melko tiiviitä ja asiapitoisia. Tästä syystä päätimme jättää pääluokan pois tulosten luokittelusta. Näistä edellä mainituista alaluokista muodostui kuviossa 4 havainnollistetut kaksi yläluokkaa, jotka olivat osallisuus ja kasvatusyhteistyö. Kuviosta 4 ilmenee myös yläluokkien ympärille muodostuneet alaluokat.

Osa alaluokista oli yhteneviä molempien yläluokkien kanssa. Näitä yhteneviä alaluokkia olivat vuorovaikutus, kuulluksi tuleminen ja yhteisöllisyys, jotka sijoitimme kuviossa 4 kahden yläluokan välille. Osallisuuteen liittyvät alaluokat olivat osallistuminen, arvostus, vaikuttaminen ja tiedonjakaminen yhteisten lisäksi. Nämä

osallisuuden alaluokat kuvastavat sitä, miten huoltajat olivat kokeneet oman osallisuutensa päiväkodissa. Kasvatusyhteistyöhön muodostui puolestaan yhteisten alaluokkien lisäksi seuraavat alaluokat: luottamus, avoimuus, kunnioitus ja dialogisuus. Nämä alaluokat kuvastavat hyvin, miten huoltajat kokivat kasvatuksellisen vuorovaikutussuhteen henkilökunnan kanssa.

Kuvio 4. Luokittelun ala- ja yläluokat.

8 Tulokset

Kysely lähetettiin 68 huoltajalle. Kyselyyn vastasi 23 huoltajaa ja vastausprosentiksi muodostui noin 34 % ja vastaajista kaikki olivat äitejä. Kyselyyn vastasi selvästi eniten ne huoltajat, joiden lapset ovat olleet vasta noin alle vuoden verran päivähoidossa (7 huoltajaa). Toiseksi eniten vastauksia saatiin 4–5 vuotta (5 huoltajaa) ryhmästä. 1–2 vuotta ja 2–3 vuotta olevista ryhmistä vastattiin saman

verran (molemmissa 4 huoltajaa), joka kattaa koko kyselystä reilun kolmanneksen. Vähiten kyselyyn vastattiin 3–4 vuotta (3 huoltajaa) hoidossa olleiden lasten huoltajat.

8.1 Osallisuuden kokemukset

Kyselyssä kysyttiin huoltajilta heidän kokemuksiaan osallistumisesta suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Suurin osa vastaajista koki voivansa vaikuttaa lapsensa päiväkotiryhmän toimintaan esittämällä toiveita toiminnan suhteen. Vastaajista hieman yli puolet oli esittänyt toiveita toimintaan liittyen. Ne huoltajat, jotka olivat esittäneet toiveita, kokivat, että heidän toiveensa oli huomioitu lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa. Huoltajat kokivat tulleen kuulluiksi, koska heidän toiveitansa oli huomioitu lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa. Huoltajat olivat toivoneet esimerkiksi lapsille lisää liikuntahetkiä liikuntasalissa, erilaisten yhteisten teema- ja retkipäivien järjestämistä sekä lapsille leikkimistä ja toimintaa pienryhmissä. Lisäksi osa huoltajista oli tuonut esiin, että toiminnan suunnittelussa tulisi ottaa lasten toiveet huomioon. Huoltajat kokivat tärkeäksi jakaa tietoa lapsensa mielenkiinnonkohteista ja yksilöllisistä tarpeista.

Lapsen hoitamiseen liittyviä toiveita, ja ne toteutuneet mahdollisuuksien mukaan. Myös toimintaan liittyviä, kuten millaista ohjelmaa lapsi on toivonut. (Vastaaja 9)

Olen toivonut, että lapsellani olisi mahdollisimman hänen taito/tietotasoaan vastaavia toimintoja. Sellaisia toimintoja, jotka kehittävät lastani kokonaisvaltaisesti. Toivomukseni ovat toteutuneet. (Vastaaja 3)

Vastaajat, jotka eivät olleet esittäneet toiveita lapsiryhmän toiminnalle, kokivat, että toiminta on ollut hyvää, mielekästä ja monipuolista. He kokivat, ettei heillä ole tarvetta esittää erityisiä toiveita toiminnalle. Vastauksissa tuli myös ilmi, että henkilökunnassa tapahtuneiden vaihdosten oli koettu aiheuttavan vaihtelevuutta lapsiryhmän toiminnan sisällössä. Huoltajat arvostavat henkilökunnan osaamista päiväkotiryhmän toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

*Ohjelma ollut hieman vaihtelevaa ajoittain, johtunee henkilöstövaihdok-
sista. Toisessa ryhmässä ollut paljon suunnitelmallisempaa ja monipuol-
lisempaa kuin toisessa. (Vastaaja 9)*

*Mielestäni toimintaa ollut riittävästi ja se on ollut lapsille ilmeisen miele-
käästä. (Vastaaja 16)*

*Mielestäni vanhempien ei tule liikaa vaikuttaa toimintaan. Työntekijät par-
haiten tietävät millainen ryhmä heillä on ja millaisia lapsia siinä on. – –
ainakin hoitajat ovat suunnitelleet monipuolista tekemistä ja touhua lap-
sille. (Vastaaja 10)*

*Uskon, että ammattilaiset, päiväkodin hoitajat, osaavat järjestää parasta
mahdollista toimintaa resurssien puitteissa. (Vastaaja 23)*

Kyselyn perusteella suurin osa huoltajista koki voivansa vaikuttaa lapsensa päi-
väkotiryhmän toimintaan muun muassa kertomalla lapsensa huomioita henkilö-
kunnalle ja esittämällä toiveita toimintaan liittyen. Vastauksissa nousi esiin, että
huoltajat kokivat kyselyt ja palautteenannon hyvänä keinona vaikuttaa toimin-
taan. Vain pienellä osalla vastaajista ei ollut tarvetta vaikuttaa lapsen päiväkotiri-
 ryhmän toimintaan.

Kyselyssä kysyttiin huoltajien kokemuksia omasta osallistumisesta toimintaan.
Suurin osa huoltajista koki oman osallistumisensa toimintaan hyvänä, positiivi-
sena ja tärkeänä. Kyselyn vastaukset osoittivat, että huoltajat pitivät heidän ja
henkilökunnan välistä vuorovaikutusta hyvänä. Päiväkodin henkilökuntaan ja
muihin huoltajiin tutustuminen oli koettu tärkeänä. Erityisesti huoltajien vastauk-
sissa korostui toisiin huoltajiin tutustumisen tärkeys eri toimintojen ja tapahtumien
yhteydessä. Yhteiset tapahtumat ja retket oli koettu yhteisöllisyyttä lisäävänä toi-
mintana.

*Positiiviset kokemukset, hyviä paikkoja/tilanteita vaihtaa ajatuksia niin
hoitajien kuin toisten lasten vanhempienkin kanssa. Lapset iloisia esim.
juhlista ja esiintymisistä, yhteisestä ohjelmasta. Ollut loistavia esim. sel-
laiset, joissa on perheinä tehty asioita yhdessä. (Vastaaja 13)*

Ihan kivoja ja niitä on ollut sopivasti. (Vastaaja 6)

*Mukavia tapahtumia, varsinkin jos ollut jotain yhteistä puuhaa lapsien
kanssa ja lasten esittämää ohjelmaa. Hyvä jos kysytään ja jaetaan yh-
teistä palautetta/kehitysehdotuksia. Arjen toimintaan osallistumista ei*

taida olla järjestetty, tosin harva vanhempi pääsisi osallistumaan. (Vastaja 9)

Vastauksissa ilmeni, että suurin osa huoltajista ei ollut osallistunut lapsensa päiväkotiryhmän arjen toimintaan. Kuitenkin yli puolet vastaajista oli osallistunut päiväkodissa järjestettyihin juhliin, vanhempainiltoihin ja tutustumispäiviin. Kysyttäessä huoltajien kokemuksia lapsensa päiväkotiryhmän toimintaan osallistumisesta, valtaosa koki osallistumisen mahdolliseksi ja vain kolmannes vastaajista vastasi, ettei osaa sanoa. Huoltajat arvostivat sitä, että toimintaan osallistumisen mahdollisuuksia on ollut sopivasti ja siihen osallistumisesta ei ole mitään negatiivista sanottavaa.

Mukavaahan se on ollut. On samalla tavannut muiden lasten vanhempia, sillä muuten en heitä tuntisi. – – Lapset on tykänneet. (Vastaja 2)

Mukavia, ei huonoa sanottavaa. (Vastaja 8)

Mukava ja lämmin ilmapiiri. (Vastaja 10)

Kyselyssä kysyttiin myös, millaiseen toimintaan osallistumisesta huoltajat olisivat kiinnostuneita. Vastausten perusteella huoltajat olivat eniten kiinnostuneita retkistä, teemapäivistä, juhlista ja vanhempainilloista. Muutama huoltaja oli vastannut olevansa kiinnostunut osallistumaan päiväkodin arjen toimintaan, esimerkiksi aamupiiriin, leikkeihin tai ulkoiluun. Pieni osa vastaajista oli kiinnostunut osallistumaan vanhempainyhdistyksen toimintaan ja ulkopuolisen asiantuntijan pitämiin luentoihin. Vastausten perusteella vain muutama huoltaja koki, ettei heillä ole tarvetta osallistua päiväkodissa järjestettävään toimintaan. Osa vastaajista on kokenut pystyvänsä vaikuttamaan toimintaan antamalla kehitysehdotuksia niitä kysyttäessä. Vastauksissa pohdittiin myös miten annettuja kehitysehdotuksia huomioitu toiminnan toteutuksessa.

Antamalla kehitysehdotuksia, kun on kysytty. En ole varma onko ollut vaikutusta. (Vastaja 9)

Huoltajille osoitetut kysymykset heidän osallisuudestaan arviointiin keskittyivät lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta käytävään keskusteluun (jatkossa vasu-

keskustelu) ja palautteen antamiseen lapsiryhmän henkilökunnalle. Lähes kaikki vastaajista olivat osallistuneet lapsensa vasu-keskusteluun. Huoltajien kokemukset osallistumisesta vasu-keskusteluihin olivat positiivisia ja käytyihin keskusteluihin oltiin tyytyväisiä. Vasu-keskusteluiden lisäksi huoltajat arvostavat päivittäisiä kohtaamisia henkilökunnan kanssa. Huoltajat kokevat, että kun heillä on hyvä keskusteluyhteys ja vuorovaikutussuhde henkilökunnan kanssa. Hyvä vuorovaikutus huoltajien ja henkilökunnan välillä luo paremmat edellytykset päivittäisiin kohtaamisiin ja niiden yhteydessä lapsen asioista sekä päivän kulusta puhumiseen.

Ihan hyvin ne ovat menneet. Meillä on hyvä keskusteluyhteys hoitajien kanssa joten joka päivä saamme palautetta päivän kulusta, ja sen koemme hyväksi. (Vastaja 2)

Tärkeä ja ehdoton, että lapsen hoito toteutuu toivomalla tavalla. (Vastaja 3)

Huoltajat ovat kokeneet, että vasu-keskustelutilanteet ovat antaneet mahdollisuuden keskustella lapsen asioista avoimesti ja luottamuksellisesti. Henkilökunta on koettu olleen aidosti kiinnostunut lapsen asioista ja lasten yksilölliset tarpeet on otettu hyvin huomioon. Huoltajat ovat kuitenkin kokeneet, että henkilökunnassa tapahtuneet vaihdokset ovat vaikeuttaneet vasu-keskustelutilanteita. Huoltajat kokevat, että henkilökunnan tulisi tuntea lapsi hyvin, jotta lapsen vasu-keskustelu voitaisiin käydä.

Keskustelu on ollut avoin ja luottamuksellinen. Keskustelu ja suunnitelman teko on edennyt lapsen tarpeiden pohjalta eikä sen pohjalta mitä on mahdollista ottaa huomioon. Yksilöllisyys + (Vastaja 15)

Hyvät keskustelut aina olleet. Hoitajan tulee tosin tuntea jo lasta että pysyy käymään keskustelun. Henkilöstövaihdokset joskus hankaloittaneet asiaa. (Vastaja 9)

Kyselyn vastauksissa ilmeni, että huoltajat kokevat vasu-keskustelut rakentaviksi ja ilmapiiriltään positiivisiksi tilanteiksi keskustella lapsen asioista, joissa todella mietitään, mikä on lapsen parhaaksi. Huoltajat kokevat, että vasu-keskustelussa voidaan ottaa esille lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyviä asioita. Huoltajat ovat

kokeneet tulleen kuulluksi vasu-keskustelutilanteessa ja he ovat kuvailleet tilannetta muun muassa valaisevana kokemuksena, jossa voi oppia uutta omasta lapsestaan. Huoltajat pitävät tärkeänä myös saada tietää miten oma lapsi toimii päiväkodissa.

Rakentavia ja positiivisia tilanteita, joissa yhdessä mietitään asioita lapsen parhaaksi. (Vastaaja 13)

Hyvä keskustelu lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyen. (Vastaaja 10)

Lähes kaikki kyselyyn vastanneista huoltajista oli antanut palautetta lapsensa päiväkotiryhmän arjen toiminnasta. Eniten palautetta oli annettu päivittäisissä kohtaamisissa päiväkodin henkilökunnan kanssa. Moni oli antanut palautetta myös vasu-keskusteluiden yhteydessä sekä vastaamalla kyselyihin. Muutamat vastaajista olivat myös antaneet palautetta soittamalla, viestittämällä tai antamalla kirjallista palautetta lapsensa päiväkotiryhmän tilassa olevaan palautelaatikkoon. Palautelaatikko ei kuitenkaan ole käytössä kaikissa ryhmissä. Tiedon jakaminen päivittäisissä tilanteissa ja muissa kohtaamisissa oli koettu tärkeäksi.

Jatkuvaan palautteen antoon saisi joka ryhmässä olla palautelaatikko, ja olisi kiva jos tulleesta palautteesta tulisi silloin tällöin kooste, ja daisyn kauttahan se nyt onnistuisi. (Vastaaja 9)

Vastaajat kokivat, että palautetta lapsen päiväkotiryhmän toiminnasta on helppo antaa ja se otetaan hyvin vastaan. Palautteen antamisen kynnyks on vastausten perusteella matala, huoltajat kokevat, että palautetta voi antaa niin hyvistä kuin huonoistakin asioista. Vastauksissa tuli esiin myös se, että positiivista palautetta on helpompi antaa kuin negatiivista. Vastauksista ilmeni kuitenkin, että positiivista ei aina muisteta antaa, jos asiat lapsen päiväkotiryhmässä menevät hyvin.

Ryhmässä hoitajat haluavat palautetta, niin ruusuja kuin risuja. Ottavat mielellään palautetta vastaan. Minun antamani palautteeni on ollut lähinnä positiivista. (Vastaaja 10)

Palautteen antaminen on vastaajien keskuudessa koettu hyvänä ja antoisana. Huoltajat kokevat, että päiväkotiryhmän avoin ilmapiiri ja hyvä vuorovaikutussuhde mahdollistavat palautteen antamisen. Kyselyn vastausten mukaan huoltajat käyvät päivittäisissä vienti- ja hakutilanteissa lyhyitä palautekeskusteluita henkilökunnan kanssa. Osa vastaajista koki, että palautteisiin vastataan ja reagoidaan. Toisaalta toivottiin myös, että annetuista palautteista tehtäisiin kooste, josta voitaisiin jakaa huoltajille esimerkiksi Daisy-asiointipalvelun kautta.

Kerran vuodessa palautteen kysyminen ennen vanhempainiltaa on vähän liian harvoin. Keskustelua käydään myös vienti/hakutilanteissa, mutta se hetkin on monesti kovin lyhyt. Hoitajat suhtautuvat kaikkeen keskusteluun hyvin vastaanottavaisesti. (Vastaaja 9)

8.2 Kokemuksia kasvatusyhteistyöstä

Huoltajien mielipiteitä kasvatusyhteistyöstä kartoitettiin erilaisilla kasvatusyhteistyötä koskevilla väittämillä, joihin vastaajat pystyivät ilmaisemaan omat mielipiteensä 5-portaisella asteikolla (taulukko 1). Kyselylomakkeen (liite 1) väittämätaulukko sisälsi kahdeksan eri väittämää, joiden avulla huoltaja pystyi arvioimaan kasvatusyhteistyöhön liittyviä asioita.

Taulukko 1. Väittämien arviointiasteikko

ARVIOINTIASTEIKKO				
Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä

Vastauksien mukaan lähes kaikki huoltajat kokivat vuorovaikutussuhteen henkilökunnan kanssa sujuvaksi ja dialogiseksi. Kaikki vastaajat olivat täysin samaa tai osittain samaa mieltä siitä, että heillä on hyvä luottamussuhde henkilökunnan

kanssa. Tuloksissa ilmeni, että noin puolet vastaajista koki tuonti- ja hakutilanteet riittävän pitkinä kuulumisten vaihtoa varten. Yli puolet koki saavansa riittävästi tietoa lapsensa päivästä päiväkodissa, kuitenkin osa vastaajista koki olevansa asiasta osittain eri mieltä.

Suurin osa vastaajista koki pystyvänsä keskustelemaan avoimesti asioista päiväkodin henkilökunnan kanssa. Huoltajat kokivat myös saavansa tarvittaessa tukea kasvatukseen liittyvissä asioissa, vain muutama vastasi tähän kohtaan, ”ei samaa eikä eri mieltä”. Hieman yli puolet vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että henkilökunta kohtaa kaikki huoltajat tasa-arvoisesti. Tosin muutama huoltaja ei ollut tässä kohtaa osannut sanoa mielipidettään. Henkilökunnan koettiin kuuntelevan ja arvostavan vastaajien mielipiteitä ja toiveita lapsen hoitoon liittyen.

Vastausten perusteella huoltajat kokevat suhteensa lapsen päiväkotiryhmän henkilökunnan kanssa hyvänä sekä luottamuksellisena, avoimena ja sujuvana. Huoltajat kokivat, että pystyvät antamaan ja myös ottamaan palautetta vastaan henkilökunnalta. Vastauksissa ilmeni, että huoltajat kokivat pystyvänsä luottamaan henkilökuntaan ja tulevansa kuulluksi, joka toi huoltajille kokemuksen yhteisöllisyydestä. Huoltajat kokivat vastausten perusteella henkilökunnan ammattitaidon hyväksi ja riittäväksi. Huoltajat kunnioittivat henkilökunnan osaamista ja ammattitaitoa. Huoltajien vastauksissa korostui henkilökuntaa kohtaan koettu kunnioitus ja arvostus heidän tekemästään työstä lasten hyväksi. Huoltajat kuvailevat suhdettaan henkilökuntaan luontevaksi ja kokevat, että henkilökunta on helppo kohdata arjessa.

Hyvä suhde, aina voi keskustella mieltä askarruttavista asioista. (Vastaaja 13)

Meillä on hyvä suhde, kaikki on sujunut hyvin. En koe tarpeelliseksi syvällisempää keskusteluyhteyttä. (Vastaaja 2)

Hyvät välit, hienot hoitajat ja kovin arvokasta työtä tekevät. (Vastaaja 9)

Osa huoltajista koki kuitenkin, että vaikeimmat asiat käsitellään mieluummin kotona kuin henkilökunnan kanssa. Vastauksissa korostui, että huoltajilla ei ollut

huonoa sanottavaa suhteestaan päiväkodin henkilökuntaan. Osa huoltajista kuitenkin kokee, että henkilökunnan kiire ja vaihtuvuus vaikuttavat kasvatusyhteistyösuhteeseen. Tulokset osoittavat, että osa huoltajista kokee tarvitsevänsä lisää tietoa lapsensa kuulumisista päiväkodissa. He kokevat, että tarvitsevat enemmän tietoa lapsensa päivän kulusta kuin vain ”ihan hyvin on mennyt”. Henkilökunnan kiireisyys korostuu useissa vastauksissa.

Isompien ryhmän aikuiset ovat aina niin kiireisiä/ tai he vaihtuvat usein. Ei ole kerennyt oikein tottua uusiin naamoihin. Välillä saa kertoa kenen äiti olikaan. Hakutilanteissa toivoisi muutakin tietoa isomminkin päivästä kuin ”ihan hyvin meni”. (Vastaja 17)

Läheisenä mutta vaikeimmat asiat käsitellään kotona. (Vastaja 15)

Kasvatuksellisten ohjeiden saaminen jää usein pelkkään vasu-keskusteluun, joten olisi mukava saada ohjeita tai huomioita useamminkin lapseni hoitajilta. (Vastaja 15)

9 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia huoltajien kokemuksia osallisuudesta ja kasvatusyhteistyöstä varhaiskasvatuksessa. Osallisuutta käsiteltiin suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin näkökulmista. Tämä jako perustuu varhaiskasvatuslakiin (540/2018), jossa on säädetty, että huoltajilla on oikeus osallistua lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Varhaiskasvatuslaissa säädetään myös huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen kasvun kannalta on tärkeää, että huoltajan tekemää kasvatustyötä tuetaan kasvatusyhteistyön avulla. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää laadullisen kyselyn avulla huoltajien kokemuksia osallisuudesta varhaiskasvatuksessa sekä miten he ovat kokeneet kasvatusyhteistyön henkilökunnan kanssa.

9.1 Osallisuuden merkitys

Tohmajärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa korostetaan osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämistä. Osallisuus käsittää lasten, huoltajien ja henkilökunnan näkemysten ja mielipiteiden huomioimisen toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelman mukaan varhaiskasvatus kehittää jatkuvasti osallisuutta edistäviä toimintamuotoja. Huoltajien osallisuus varhaiskasvatuksessa toteutuu päivittäisten kohtaamisten, vasu-keskusteluiden ja erilaisten juhlien, teemapäivien sekä vanhempainiltojen kautta. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri perustuu avoimuuteen, kunnioittavaan kohtaamiseen sekä joustaviin ja monipuolisiin toimintatapoihin, missä lapset ja heidän tarpeensa ovat keskiössä. (Tohmajärven kunta 2019, 17–18, 20.)

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että huoltajat kokivat osallisuutensa lapsensa päiväkotiryhmässä tärkeäksi. Huoltajien kokemukset osallisuudesta olivat positiivisia ja he kokivat tulleet kuulluiksi. Tutkittaessa huoltajien kokemuksia erityisesti suunnittelun näkökulmasta, nousi selvästi esiin, että huoltajat kokivat pystyvänsä vaikuttamaan toiminnan suunnitteluun esittämällä toiveita. Huoltajien toiveissa nousi esiin lapsilähtöisyys, kuinka lasten mielipiteitä toivottiin otettavan huomioon toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Huoltajat kokivat, että toiveita on helppo esittää ja ne otetaan henkilökunnan keskuudessa hyvin vastaan. Tuloksista on selvästi havaittavissa huoltajien ja henkilökunnan välisen vuorovaikutuksen toimivuus. Huoltajat kokivat pystyvänsä ilmaisemaan toiveita, jotka otettiin hyvin vastaan ja niihin myös reagoitiin.

Osa huoltajista koki, ettei heillä ole tarvetta esittää omia toiveita toiminnan suhteen. He olivat kuitenkin tyytyväisiä henkilökunnan osaamisen laatuun ja luottivat henkilökunnan ammattitaitoon toiminnan suunnittelussa, eivätkä he kokeneet tarpeelliseksi tuoda esille omia mielipiteitään. Hyvä ja dialoginen vuorovaikutussuhde huoltajien ja henkilökunnan välillä luo hyvät perustukset kestävälle yhteistyölle. Kuitenkin henkilökunnan muutokset oli selvästi koettu haittaavana tekijänä.

Tuloksista oli selvästi havaittavissa, että suurin osa huoltajista koki osallistuvansa toiminnan suunnitteluun esittämällä erilaisia toiveita toiminnalle. Näin ollen huoltajat pystyivät vaikuttamaan toiminnan suunnitteluun. Henkilökunnan vastaanottavainen asenne mahdollisti toiveiden esittämisen ja niiden huomioimisen. On havaittavissa, että huoltajat ovat kiinnostuneita lapsensa päiväkotiryhmän toiminnan suunnitteluun osallistumisesta. Toimivalle yhteistyölle on olemassa hyvät edellytykset niin huoltajien kuin päiväkodin henkilökunnan asenteiden vuoksi. Molempipuolinen arvostus edistää huoltajien osallisuuden kokemuksia ja lisää huoltajille vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Huoltajan osallistuminen päiväkodin toimintaan mahdollistuu vasu-keskusteluiden, erilaisten juhlien ja teemapäivien sekä vanhempainiltojen kautta. Aktiivisimmat huoltajat voivat osallistua myös varhaiskasvatuksen toimintaan vanhempainyhdistyksen kautta. Suuri osa osallisuuden kokemuksista kuitenkin kertyy päivittäisten kohtaamisten kautta. Lapsen tuonti- ja hakutilanteet mahdollistavat huoltajan osallistumisen lapsen päivittäisiin rutiineihin päiväkodissa. Kohdatuksi ja kuulluksi tuleminen näissä päivittäisissä tilanteissa vahvistaa huoltajan osallisuuden kokemuksia. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26–27.) Moni huoltajista koki, että ei ollut osallistunut itse arjen toimintaan, halukkuutta osallistumiseen oli kuitenkin selvästi havaittavissa. Yhteisten toimintojen ja tapahtumien on koettu lisäävän yhteisöllisyyden tunnetta päiväkodissa. Huoltajat eivät kokeneet päivittäisiä kohtaamisia osallistumisena arjen toimintaan. Huoltajilla oli kuitenkin positiivinen ja selvästi innostunut asenne arjen toimintaan osallistumisesta.

Erilaiset juhlat, teemapäivät ja muut tapahtumat koettiin mukavina väylinä osallistua päiväkodin toimintaan. Huoltajat kokivat, että heillä oli ollut riittävästi mahdollisuuksia osallistua edellä mainittuihin toimintoihin. Tulokset osoittavat kuitenkin, että huoltajilla on selvästi kiinnostusta jatkossa osallistua myös arjen toimintaan. Se, miten huoltajien osallistuminen käytännössä toteutuu, jää henkilökunnan kehittämiskohteeksi. Aineistossa korostui myös se, että huoltajat kokivat nämä eri osallistumisen mahdollisuudet hyvänä mahdollisuutena tutustua henkilökuntaan ja muihin huoltajiin. Erityisesti ne huoltajat, jotka olivat muutta-

neet alueelle muu-alta, pitivät yhteistä toimintaa tärkeänä yhteisöllisyyden kannalta. Huoltajien yhteinen toiminta ja toisiinsa tutustuminen yhteisen toiminnan kautta vahvistaa heidän yhteisöllisyyttään ja yhteenkuuluvuuttaan, joka tukee osaltaan henkilökunnan työtä (Opetushallitus 2018, 34).

Huoltajien kokemuksia osallisuudesta varhaiskasvatuksen arviointiin liittyen käsiteltiin tässä opinnäytetyössä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman ja palautteenannon näkökulmista. Vasu-keskustelut ovat yksi huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön väline (Tohmajärven kunta 2019, 20). Varhaiskasvatuslain (540/2018) mukaan jokaisella varhaiskasvatuksen piirissä olevalla lapsella on oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, hoitoa ja opetusta. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisella varmistetaan, että tämä oikeus toteutuu. Lähes kaikki huoltajat olivat osallistuneet vasu-keskusteluun ja tulosten perusteella vasu-keskustelut oli koettu tarpeellisina ja tärkeinä. Huoltajat kokivat, että keskustelujen avulla huoltajan ja henkilökunnan välillä voidaan jakaa tietoa lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyen. Huoltajat kokivat, että vasu-keskusteluissa he ovat tulleet kuulluiksi.

Tuloksista nousi esille, että henkilökunnan ammattitaito ja se, miten hyvin he lapsen tuntevat ovat huoltajien mielestä tärkeitä onnistuneen vasu-keskustelun lähtökohtia. Tässäkin yhteydessä tulokset osoittivat, että henkilökunnan runsas vaihtuvuus haittaa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimista ja vasu-keskustelun käymistä. Sama asia tuodaan esille myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2018, 10), jonka mukaan on tärkeää tuntea lapsen osaaminen, kiinnostuksen kohteet ja yksilölliset tarpeet, kun suunnitelmaa laaditaan.

Tuloksista kävi selvästi ilmi, että palautteen antaminen koettiin tärkeänä. Päiväkodin henkilökunta ottaa hyvin kaikenlaisen palautteen vastaan ja kynnys palautteen antamiselle koettiin matalana. Tohmajärven kunnan (2019, 33) varhaiskasvatussuunnitelman mukaan lasten huoltajille on tarjottava mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen arviointiin säännöllisesti. Tuloksista selviää, että huoltajat pi-

tävät tärkeänä säännöllistä palautteen kysymistä ja erilaisia tapoja sen antamiseen. Tulosten mukaan olisi myös hyvä, jos huoltajat saisivat koosteen annetuista palautteista.

9.2 Kasvatusyhteistyön tärkeys

Henkilökunnan ja huoltajien välinen vuorovaikutus oli koettu hyvänä ja dialogisena. Henkilökunnan tehtävänä on luoda luottamuksellinen suhde huoltajien kanssa ja ilmeisesti siinä on päiväkodissa onnistuttu, sillä useat huoltajat olivat kokeneet suhteensa päiväkodin henkilökuntaan luottamuksellisena ja luontevana. Luottamuksellinen vuorovaikutussuhde voi helpottaa yhteistyötä myös haastavissa tilanteissa (Opetushallitus 2018, 34). Hyvä vuorovaikutussuhde mahdollistaa myös esimerkiksi palautteen antamisen ja vastaanottamisen. Lisäksi tärkeää on muistaa se, että huoltajien ja päiväkodin henkilökunnan välinen sujuva kasvatusyhteistyö luo lasten elämiin turvallisuuden tuntua ja jatkuvuutta (Tohmajärven kunta 2019, 12).

Kasvatusyhteistyöllä on monia erilaisia muotoja. Päivittäiset tuonti- ja hakutilanteet tarjoavat huoltajalle ja henkilökunnalle mahdollisuuden jakaa lapsen kuulumisia sekä päivän tapahtumia ja kokemuksia. Nämä havainnot ja keskustelut luovat pohjaa sille, että lapsen hyvinvointi voidaan turvata. On tärkeää kuvata lapsen oppimista myönteisesti sekä kannustavasti ja pohtia mahdollisia ongelmia yhdessä. (Opetushallitus 2018, 34; Tohmajärven kunta 2019, 12.) Huoltajat olivat tyytyväisiä siihen, miten paljon henkilökunnalla on aikaa kertoa lapsen asioista tuonti- ja hakutilanteissa. Myös kerrottujen asioiden määrään oltiin melko tyytyväisiä. Kuitenkin osa huoltajista koki kiireen ja henkilökunnassa tapahtuneet vaihdokset negatiivisena. He kokivat, etteivät saa tarpeeksi tietoa lapsensa päivän kulusta, kun työntekijä ei edes itse tiedä kuka on kenenkin lapsen äiti. Huoltajat halusivat myös tietää enemmän lapsensa asioista sekä saada tukea kasvatuksessa askarruttaviin asioihin.

Huoltajien ja päiväkodin henkilökunnan välinen vuorovaikutussuhde on avoin, hyvä ja molemmin puolin kunnioittava. Olemassa oleva hyvä vuorovaikutussuhde luo paremmat edellytykset ottaa käyttöön sähköiset viestintäkanavat aktiivisemmin. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja huoltajien välisessä yhteistyössä tulisi hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa (Opetushallitus 2018, 34). Päiväkodissa käyttöön otettu sähköinen Daisy-asiointipalvelu on koettu huoltajien mielestä hyvänä lisänä tiedotukselle. Daisy-asiointipalvelua ja muita tieto- ja viestintävälineitä voisi hyödyntää siis enemmänkin päiväkodin arjessa. Huoltajien osallistaminen toiminnan suunnitteluun esimerkiksi lyhyiden sähköisten kyselyiden avulla voisi olla hyödyllistä. Erilaiset sovellukset ja sähköiset järjestelmät tarjoavat mahdollisuuden osallistaa huoltajat muun muassa teemapäivien suunnitteluun siten, että huoltajien mielipiteet ja toiveet voidaan huomioida paremmin. Sähköisten kyselyiden avulla voidaan vahvistaa huoltajien kuulluksi tuleamista ja aktivoida heitä toiminnan suunnitteluun.

10 Pohdinta

10.1 Toteutuksen tarkastelu

Aineistonkeruumenetelmän valinta oli ehkä vaikein asia opinnäytetyöprosessissamme. Mietimme sitä erittäin paljon ja lopulta valitsimme aineistonkeruumenetelmäksi sähköisen kyselyn, koska ajattelimme saavuttavamme siten laajemman vastaajajoukon. Oli mielestämme tärkeää tavoittaa myös ne ehkä vähemmän aktiiviset vanhemmat, joita ei kenties olisi saatu osallistumaan haastatteluun. Sähköinen kysely toimi hyvin, vastausprosentti oli 34, kun se aiemmin alueella varhaiskasvatuksen järjestämissä kyselyissä on ollut huomattavasti alhaisempi. Tarjosimme mahdollisuuden vastata myös paperisella lomakkeella ja sitä kautta saimme yhden vastauksen. Olimme toivoneet, että saisimme vastauksia perheen kaikilta huoltajilta, mutta tutkimukseen vastasivat vain äidit. Olisi ollut mielenkiintoista vertailla, onko isien ja äitien kokemuksissa eroja. Isien osallistamisessa varhaiskasvatuksen toteutukseen olisi kehitettävä ja vahvistettava.

Tutustuessamme aineistoon huomasimme sähköisen kyselyn etujen lisäksi myös sen puutteet. Joissain vastauksissa oli tulkinnanvaraa niin paljon, ettemme tieneet, mihin suuntaan vastaaja ottaa kantaa. Lisäksi muutama vastaus jouduttiin hylkäämään, sillä kysymys oli selvästi ymmärretty väärin. Näissä tapauksissa pohdimme, että haastattelutilanteessa olisi helppo kysyä haastateltavalta tarkennusta vastaukseensa tai muotoilla oma kysymys eri tavoin. Kyselyssä se on täysin mahdotonta. Mikäli asiaa haluttaisiin tutkia lisää, olisi se mielestämme hyvä tehdä esimerkiksi haastatteluin.

Kyselyn sulkeuduttua teimme intensiivisesti töitä tulosten analysoinnin parissa, josta etenimme johtopäätösten laatimiseen ja opinnäytetyön viimeistelyyn. Prosessi oli pitkä, vuoden mittainen, ja alkuperäiset suunnitelmat valmistumisen ajankohdasta muuttuivat monesti. Yhtenä isona oppina oli erityisesti se, että hyvin suunniteltu on puoliksi tehty. Koko prosessista suurimman osan ajasta vei suunnitelmavaihe. Hyvän suunnittelutyön tuloksena tutkimusprosessin seuraavat vaiheet sujuivat hyvin ja nopeassa aikataulussa. Opinnäytetyön myötä olemme saaneet syventyä laadulliseen tutkimukseen, jonka myötä olemme oppineet laadullisen tutkimuksen perusteet vaihe vaiheelta. Kokemus kasvatti ammatillista osaamistamme monella tapaa.

Varhaiskasvatuksen alkuvaiheessa on tärkeää rakentaa kestävä kasvatusyhteistyösuhde huoltajien ja henkilökunnan välille. Luottamuksellinen ja avoin vuorovaikutussuhde luo hyvän perustan vuosia kestäväälle yhteistyölle. Kasvatusyhteistyöllä on myös tärkeä ennaltaehkäisevä merkitys varhaiskasvatuksessa. Mitä herkemmin huoltajat pystyvät kertomaan henkilökunnalle heränneitä huolia lapsensa kasvatuksessa ja elinympäristössä, voidaan perheelle kohdentaa varhaista tukea ongelmiin. Hyvin rakennettu luottamussuhde kantaa pitkälle, jopa lapsen kouluvuosiin asti. Varhaiskasvatuksella on tärkeä tehtävä taata jokaiselle lapselle tasavertaiset edellytykset kasvu- ja kehitykselle.

10.2 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön ideointivaiheessa oli selvää, että haluamme tehdä opinnäytetyön, jonka sisällöllä on merkitys toimeksiantajan kehittämistyölle. Me molemmat olemme käyneet läpi opinnäytetyöprosessin aiempien ammattikorkeakouluopin-
tojen kautta, joten osittain tiesimme mitä se meiltä tulee vaatimaan. Tehty opinnäytetyö syvensi meidän tutkimuksellista osaamistamme ja olemme saaneet perehtyä laadulliseen tutkimusprosessiin. Koemme, että voimme hyödyntää tutkimuksellista osaamista sosiaalialan eri työtehtävissä. Kehittävä työote on hyvin vahvasti läsnä varhaiskasvatuksessa ja myös muualla sosiaalialan työkentällä. Tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen on yksi sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetensseja (Karelia 2019).

Varhaiskasvatuksessa toiminta on suunnitelmallista ja sitä arvioidaan koko ajan eri menetelmin. Havainnot ja tulokset dokumentoidaan, jolloin ne ovat käytettävissä myöhemmin toiminnan kehittämisessä. Olemme pohtineet, miten nykyaikaiset kysely- ja raportointisovellukset voitaisiin ottaa paremmin hyötykäyttöön käytännön arjessa. Huoltajat tuntevat lapsensa parhaiten, joten heidän tietoaan oman lapsen mielenkiinnon kohteista ja muista asioista voisi kartoittaa muutoinkin kuin vain vasu-keskusteluiden kautta. Kysymällä huoltajien ja lasten toiveita, voidaan kehittää toimintaa lapsilähtöisemmäksi ja samalla huoltajien osallisuutta vahvistavammaksi toiminnaksi.

Kasvatusyhteistyön merkitys ja tärkeys korostui meille opinnäytetyön edetessä. Ymmärsimme miten tärkeää varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja huoltajien välinen yhteistyö on ennaltaehkäisevän työn kannalta. Huoltajien hyvä luottamusuhde päiväkodin henkilökuntaan on mielestämme erityisen tärkeää. Lapsen tuen tarpeiden tunnistaminen takaa lapselle turvallisen yksilöllisen polun kehittyä ja kasvaa. Jokaisella lapsella tulisi olla tasavertaiset edellytykset kasvu- ja kehitykselle.

Opinnäytetyöprosessi on vienyt aikaa ja suunnitteluvaihe tuntui kestävän pitkään, joka osaltaan aiheutti meille turhautumisen tunteita. Opinnäytetyön toteutukseen

liittyviä menetelmiä pyöriteltiin pitkään, ennen kuin päädyimme laadullisen kyselyn toteuttamiseen. Tämän jälkeen työ eteni tasaisemmin ja pääsimme siihen pisteeseen, että kyselyn avaaminen alkoi olla ajankohtaista. Tässä vaiheessa ympäri maailmaa jylläsi virus nimeltä Korona, josta käytetään myös nimeä COVID-19. Virus toi uusia haasteita opinnäytetyöllemme. Suurin osa päiväkodin lapsista siirtyi kotihoitoon, kenelle se vain oli mahdollista. Päivähoitoon jäi vain murto-osa lapsista.

Kyselyn auetessa hallitus saneli jatkuvasti uusia suosituksia ja rajoituksia kansalaisille, jotta viruksen etenemistä saataisiin hidastettua. Tämä aiheutti myös sen, että kirjastot, jotka olivat yksi tärkeimmistä paikoista saada lähdeaineistoa, suljettiin. Emme voineet enää saada uutta kirjateoria-aineistoa opinnäytetyöhömmme. Yllätyimme, miten tarjolla oleva sähköisten lähteiden valikoima oli suppea. Osaa jo käytetyistä lähteistä ei ollut enää saatavilla, joka osaltaan vaikutti meidän opinnäytetyön lähteiden käyttöön. Emme kuitenkaan lannistuneet tästä, vaan etenimme suunnitelmamme mukaisesti opinnäytetyöprosessissamme.

Opinnäytetyöprosessi opetti sen, että vaikka suunnitelma on miten hyvin tehty, aina voi tulla eteen yllättäviä tekijöitä. Vahva tietämys siitä, mitä on tekemässä, tuki prosessin etenemistä. Loppujen lopuksi tutkimus onnistui hyvin ja opimme matkalla paljon. Saimme matkan varrella tukea niin muilta opinnäytetyöntekijöiltä kuin myös toimeksiantajan taholta. Yhteistyön merkitys korostui onnistuneen lopputuloksen saamiseksi. Opinnäytetyötekijöiden välinen luottamus ja yhteistyötaidot olivat avainasemassa.

10.3 Luotettavuus ja eettisyys

Erityisesti määrällisissä tutkimuksissa tutkimuksen luotettavuuteen yhdistetään usein termit reliabiliteetti ja valideetti. Reliabiliteetilla tarkoitetaan mittaustulosten toistettavuutta ja valideetilla tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä on tarkoituskin. (Hirsjärvi 2008c, 226–227.) Laadullisen tutkimuksen luotettavuus

liittyy tutkimuksen jokaisen vaiheeseen. Näin olleen luotettavuuskysymyksiä täytyy pohtia jo aivan opinnäytetyön aloitusvaiheessa, sillä jälkikäteen ei voida tehdä mitään luotettavuuden parantamiseksi. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus voidaan varmistaa monin tavoin. Ratkaisujen ja valintojen dokumentointi lisää opinnäytetyön uskottavuutta. Tehdyistä valinnoista tulee esittää valmiissa työssä syyt ja perustelut sille, miksi kyseinen valinta on tehty. (Kananen 2010, 69.) Myös Hirsjärven (2008c, 227) mukaan laadullisen tutkimuksen tekijän on oltava tarkkana selostaessaan tutkimuksen jokaista vaihetta. Opinnäytetyössämme on esitelty valitsemamme aineistonkeruu- ja analysointimenetelmät. Valinnat tehtiin pitkän ja tarkan harkinnan jälkeen siten, että me saisimme tutkimuskysymyksen vastaamista varten tarpeeksi aineistoa ja aineisto olisi analysoitavissa tarkoituksenmukaisesti. Lisäksi kysely laadittiin niin, että se olisi vastaajalle mahdollisimman helposti saatavilla ja käytettävissä.

Johtopäätösten tekemisessä laadullisen tutkimuksen aineistosta on vaativaa. Samasta aineistosta voidaan tehdä erilaisia tulkintoja, mikäli aineiston tarkastelukulmaa tai tutkimustehtävää vaihdetaan. Mikäli tutkimustehtävä pysyy samana, pitäisi eri tutkijoiden pystyä tekemään samasta aineistosta samankaltaisia tulkintoja. Laadullisen tutkimuksen aineiston luokittelussa voi olla tulkinnanvaraa, mutta mikäli kaksi tutkijaa tulee samaan lopputulokseen, lisää se tutkimuksen luotettavuutta. (Kananen 2010, 69–70.) Opinnäytetyössämme käsitelimme aineiston yhdessä. Luimme molemmat kerätyn aineiston, keskustelimme siitä ja analysoimme sen aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin. Välillä jompikumpi saattoi huomaamattaan tehdä jonkinlaisia johtopäätöksiä vastauksista miettimällä sitä, mitä vastaaja olisi voinut vastauksellaan tarkoittaa. Yhdessä asioita miettimällä pystyimme kiinnittämään huomiota tällaisiin asioihin ja jättämään ylimääräiset tulkinnat pois aineiston käsittelystä.

Tutkimuksille on asetettu luottamusvaatimusten lisäksi eettisiä vaatimuksia. Kun tutkimuksessa tehdään hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti, on tutkimus eettisesti hyvä. Hyviin tieteellisiin käytäntöihin kuuluu muun muassa, että tutkimuksen jokaisessa vaiheessa tutkija toimii rehellisesti, huolellisesti ja tarkasti. Tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmien tulee olla eettisesti kestäviä.

Toisten tutkijoiden tekemää työtä ei pidetä omana, vaan käytetään tarvittavia lähdeviitteitä. Tutkimuksen eettisyyteen kuuluu myös, että tutkimuslupien täytyy olla kunnossa. (Hirsjärvi 2008d, 23–24; Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.) Opinnäytetyötämme varten on laadittu sopimukset ja haettu tutkimusluvat Kareliala ammattikorkeakoulun ja hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Kyselyyn osallistujille kerrottiin mihin saatuja vastauksia tullaan käyttämään ja miten tietoja käsitellään. Sähköisen, anonyymin kyselyn etuna on, ettemme tiedä ketkä ovat vastaajia ja niinpä kenenkään vastauksia ei voi yhdistää henkilöön. Lisäksi olemme pyrkineet tuomaan jokaisen opinnäytetyömme vaiheen esille tässä raportissa ja käyttämään esimerkiksi lähdeviitteitä asianmukaisesti.

10.4 Jatkotutkimus- ja kehittämisideat

Saatujen tulosten perusteella huoltajille on selvä kiinnostus osallistua jatkossa enemmän ja monipuolisemmin varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toimintaan ja kehitykseen. Erityisesti kiinnostusta herättivät erilaiset teemapäivät, retket ja juhlat. Myös ulkopuolisten asiantuntijoiden luentoja kohtaan heräsi kiinnostusta. Huoltajien osallisuuden vahvistaminen korostuu niin valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa kuin myös kunnan omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Opinnäytetyön aihetta voisi jatkaa tekemällä samaan päiväkotiin toiminnallisen opinnäytetyön, joka vastaa huoltajien halukkuuteen osallistua eri teemapäiviin.

Opinnäytetyönä voitaisiin järjestää esimerkiksi teemapäivän syksyllä, jolloin uudet ryhmäkokoonpanot aloittavat toimintansa. Toiminnallisen päivän avulla lapset, huoltajat, henkilökunta ja ehkä jopa muut perheenjäsenet voidaan ottaa mukaan tutustumaan toimintaan ja toisiinsa. Toiminnallinen päivä auttaisi uusia lapsia ja huoltajia tutustumaan toisiinsa rennon tekemisen kautta. Päiväkotitoiminta on ympäristönä hyvin keskeinen osa heidän arkeansa. Toiminnalliseen päivään voisi olla hyvä yhdistää kuitenkin jokin kysely, millä huomioitaisiin huoltajien ja lasten mielipiteet sekä toiveet päivän sisällöstä. Näin voitaisiin vahvistaa heidän toimijuuttaan ja osallisuuttaan päiväkodin ”yhteisössä”.

Jatkotutkimusaiheena voisi olla myös se, miten henkilökunta kokee huoltajien osallisuuden ja kasvatusyhteistyön. Tämän opinnäytetyön tutkimustulokset ovat keskittyneet huoltajien kokemuksiin heidän osallisuudestaan varhaiskasvatuksessa ja jotta saataisiin kokonaisvaltaisempi tietopohja aiheesta, tulisi tutkimus suunnata myös päiväkodin henkilökunnalle. Vuorovaikutus on keskeinen tekijä huoltajien osallisuuden ja erityisesti kasvatusyhteistyöhön vahvistamisessa.

Lähteet

- Allardt, E. 1967. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Helsinki: WSOY.
- Heikka, J., Hujala, E. & Turja, L. 2009. Arvioinnista opiksi. Havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa. Vantaa: Printel Oy.
- Heikkilä, J. & Tuominiemi, K. 2019. Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa: Case Perhon kunta. Centria-Ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
<https://www.theseus.fi/handle/10024/184895>. 20.11.2019.
- Hirsjärvi, S. 2008a. Metodologiset ja teoreettiset lähtökohdat. Teoksessa Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 119–162.
- Hirsjärvi, S. 2008b. Tutkimustyytit ja aineistonkeruun perusmenetelmät. Teoksessa Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 186–215.
- Hirsjärvi, S. 2008c. Tutkimuksen reliaabelius ja validius. Teoksessa Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 226–228.
- Hirsjärvi, S. 2008d. Tieteelliselle tutkimustyölle asetetut vaatimukset. Teoksessa Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 18–27.
- Isola, AM., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Scheneider, T., Valtari, S. & Keto-Tokoi, A. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Työpaperi 33/2017. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinninlaitos.
- Järviluoto, N. 2018. Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa – Vanhempien ajatuksia osallisuudesta ja yhteistyöstä. Karelia-Ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
<https://www.theseus.fi/handle/10024/144787>. 20.11.2019.
- Järvinen, K. & Mikkola, P. 2015. Oletko sä meidän kaa? Näkökulmia osallisuuden ja yhteisöllisyyteen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Pedatieto Oy.
- Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Karelia 2019. Opetussuunnitelma. <https://soleops.karelia.fi/opsliitteet/Opintopolku/Sosionomi.pdf>. 9.5.2020
- Karikoski, H. & Tiilikka, A. 2017. Eheä kasvunpolku – haaste yhteistyölle. Teoksessa Hujala, T. & Turja, L. (toim.). 2017. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Karila, K. 2016. Vaikuttava varhaiskasvatus. Tilannekatsaus toukokuu 2016. Helsinki: Opetushallitus.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.
- Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.

- Kiviniemi, K. 2015. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Jyväskylä: PS-kustannus, 74–88.
- Nummenmaa, A. R. & Karila, K. 2011. Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Opetushallitus. 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Määräykset ja ohjeet 2018:3a. https://www.oph.fi/download/195244_Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet19.12.2018.pdf. 29.4.2020.
- Opetushallitus. 2019. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman ohjeistus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lapsen-varhaiskasvatussuunnitelman-ohjeistus_0.pdf. 10.5.2020.
- Raivio, H. & Karjalainen, J. 2013. Osallisuus ei ole keino tai väline – palvelut ovat! Teoksessa Era, T. (toim.) Osallisuutta vai pakoa? Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 156. Jyväskylä JAMK, 12–34.
- Tuomi, J. & Sarajarvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tikka, L. 2017. Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa – Keinoja osallisuuden vahvistamiseksi. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Opinnäytetyö. <https://www.theseus.fi/handle/10024/136288>. 20.11.2019.
- Tohmajärven kunta. 2019. Varhaiskasvatussuunnitelma. <https://www-tohmajarvi.fi/documents/1739083/0/Tohmaj%C3%A4rven+kunnan+varhaiskasvatussuunnitelma+2019.pdf/c2132197-8b46-fdfe-f2d5-18e8350022f6>. 10.4.2020.
- Tohmajärven kunta. 2020. Päiväkodit. <https://www.tohmajarvi.fi/p%25c3%25a4iv%25c3%25a4kodit-tohmaj%25c3%25a4rvell%25c3%25a4>. 7.5.2020
- Turja, L. & Vuorisalo, M. 2017. Teoksessa Koivula, M., Siippanen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) Valloittava varhaiskasvatus: oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino Oy.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittely Suomessa. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf. 18.4.2020.
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018.
- Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Finn Lectura.
- Venninen, T., Leinonen, J., Rautavaara-Hämäläinen, M. & Purola, K. 2011. ”Lähes aina haettaessa sanotaan, että ihan ok päivä- mitä se lopulta tarkoittaa?” Lasten vanhempien ja henkilökunnan osallisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa. Helsinki: Socca - Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus.
- Vilkkä, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vuorenmaa, M. 2016. Äitien ja isien osallisuus perheessä ja lasten palveluissa sekä osallisuuteen yhteydessä olevat tekijät. Tampereen yliopisto. Terveystieteiden yksikkö. Akateeminen väitöskirja. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98335/978-952-03-0019-7.pdf?sequence=1>. 28.4.2020.

Huoltajien kokemuksia osallisuudesta

&

kasvatusyhteistyöstä

Monivalintakysymyksissä ympyröi vastaustasi parhaiten vastaavan vaihtoehdon kirjain. Avoimissa kysymyksissä voit vastata kysymyksiin omin sanoin.

1. Oletko lapsesi
 - a) Äiti
 - b) Isä
 - c) Muu huoltaja
2. Kuinka kauan lapsesi on ollut päivähoidossa (vastaa n. puolen vuoden tarkkuudella)?

Vastaus: _____

Suunnittelu varhaiskasvatuksessa

3. Koetko voivasi esittää toiveita lapsesi päiväkotiryhmän toiminnalle? *Ympyröi vastaus*
 - a) Kyllä
 - b) En
 - c) En osaa sanoa
4. Oletko esittänyt toiveita lapsen päiväkotiryhmän toiminnalle? *Ympyröi vastaus*
 - a) Kyllä (siirry kysymykseen 5)
 - b) En (siirry kysymykseen 6)
 - c) En osaa sanoa (siirry kysymykseen 7)
5. Jos vastasit edelliseen kysymykseen **kyllä**, vastaa silloin tähän kysymykseen. Millaisia toiveita olet esittänyt? Miten olet kokenut esittämiesi toiveiden toteutumisen ja huomioimisen toiminnan suunnittelussa?

Vastaus:

6. Jos vastasit kysymykseen numero 4 **en**, vastaa silloin tähän kysymykseen. Mistä syistä et ole esittänyt toiveita toiminnalle?

Vastaus:

7. Haluaisitko osallistua lapsesi päiväkotiryhmän toiminnan suunnitteluun? Jos haluaisit, miten haluaisit osallistua?

Vastaus:

Varhaiskasvatuksen toteutus

8. Oletko osallistunut lapsesi päiväkotiryhmän arjen toimintaan? *Ympyröi vastaus*

- a) Kyllä
- b) En
- c) En osaa sanoa

9. Olen osallistunut päiväkodissa järjestettäviin. *Ympyröi kaikki sopivat vaihtoehdot*

- a) Juhliin
- b) Retkiin
- c) Teemapäiviin (esim. läheisen päivä, äitienpäivä, isäinpäivä)
- d) Vanhempainiltoihin
- e) Tutustumispäiviin
- f) Muuhun, mihin? _____
- g) En ole osallistunut

10. Millaisia kokemuksia sinulla on toimintaan osallistumisesta?

Vastaus:

11. Koetko voivasi vaikuttaa lapsesi päiväkotiryhmän toimintaan? *Ympyröi vastaus*

- a) Kyllä
- b) En
- c) En osaa sanoa

12. Miten olet vaikuttanut toimintaan?

Vastaus:

13. Millaiseen toimintaan haluaisit osallistua päiväkodissa? *Ympyröi kaikki sopivat vaihtoehdot*

- a) Ulkopuolisen asiantuntijoiden pitämiin luentoihin
- b) Vanhempainyhdistyksen toiminta
- c) Retket
- d) Teemapäivät
- e) Juhlat
- f) Vanhempainillat
- g) Päiväkodin arjen toimintaan (esim. aamupiiri, ruokailu, leikit, ulkoilu)
- h) Muuhun, mihin? _____
- i) En koe tarvetta osallistua

Varhaiskasvatuksen arviointi

14. Oletko osallistunut lapsesi varhaiskasvatuksen toteutumisen arviointiin eli vasu-keskusteluun? *Ympyröi vastaus*

- a) Kyllä
- b) En
- c) En osaa sanoa

15. Millaisia kokemuksia sinulla on vasu-keskusteluun osallistumisesta?

Vastaus:

16. Oletko antanut palautetta lapsesi päiväkotiryhmän arjen toiminnasta? *Ympyröi vastaus*

- a) Kyllä
- b) En
- c) En osaa sanoa

17. Miten olet antanut palautetta lapsesi päiväkotiryhmän arjen toiminnasta? *Ympyröi kaikki sopivat vaihtoehdot*

- a) Olen vastannut kyselyihin
- b) Olen antanut kirjallista palautetta (palautelaatikkoon)
- c) Olen antanut palautetta vasu-keskustelussa
- d) Olen antanut palautetta päivittäisissä kohtaamisissa
- e) Muuten, miten? _____
- f) En ole antanut palautetta

18. Millaisia kokemuksia sinulla on palautteen antamisesta lapsesi päiväkotiryhmässä?

Vastaus:

Yhteistyö

19. Ympyröi numero, joka kuvaa parhaiten mielipidettäsi väittämästä.

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Koen keskusteluyhteyden henkilökunnan kanssa sujuvaksi	1	2	3	4	5
Henkilökunta kuuntelee sekä arvostaa mielipiteitäni ja toiveitani lapseni hoitoon liittyen	1	2	3	4	5
Tuonti- ja hakutilanteissa henkilökunnalla on riittävästi aikaa keskustella kanssani	1	2	3	4	5
Minulle kerrotaan lapseni päivästä riittävästi	1	2	3	4	5
Minulla on hyvä luottamussuhde henkilökunnan kanssa	1	2	3	4	5
Minun on helppo keskustella avoimesti perheeni asioista henkilökunnan kanssa	1	2	3	4	5
Saan tarvittaessa tukea kasvatukseen liittyvissä asioissa	1	2	3	4	5
Henkilökunta kohtaa kaikki huoltajat tasa-arvoisesti	1	2	3	4	5

20. Millaisena koet suhteesi lapsesi päivähoitoryhmän henkilökunnan kanssa?

Vastaus:

21. Vapaa sana! Jos sinulla on vielä jotain sanomista kyselyyn tai sen aiheeseen liittyen, voit kirjoittaa siitä tähän.

Vastaus:

Hei!

Olemme sosionomi (AMK) -opiskelijoita Karelia-ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyötä huoltajien kokemuksista kasvatusyhteistyöstä ja osallisuudesta Tikkalan päiväkodissa. Tohmajärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa korostetaan huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja sen merkitystä. Osana opinnäytetyötä toteutamme kyselytutkimuksen, jossa kerätään tietoa kasvatusyhteistyön ja osallisuuden kokemuksista. Kyselyn vastauksia tullaan hyödyntämään Tohmajärven varhaiskasvatuksen kehittämisessä.

Kyselyyn voit vastata sähköisesti osoitteessa **<https://webropol.com/s/kokemuksetopinnayte>** tai täyttämällä paperisen lomakkeen ja palauttamalla sen lapsesi päiväkotiryhmän eteisessä olevaan palautuslaatikkoon. Kysely on *anonymi*, joten kenenkään henkilöllisyys ei paljastu missään tutkimuksen vaiheessa. Vastauksia käsitellään ja analysoidaan opinnäytetyötä varten. Paperilla olevat vastaukset syötetään sähköiseen muotoon opinnäytetyöntekijöiden toimesta. Kysely on lähetetty Daisyn kautta kaikille Tikkalan päiväkodin lasten huoltajille.

Kyselyssä on sekä monivalintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä, joihin voit vastata omin sanoin. Kaikki huoltajat voivat vastata kyselyyn erikseen. Mikäli teille heräsi kysymyksiä liittyen opinnäytetööhön tai kyselyyn, voitte ottaa meihin yhteyttä sähköpostilla. Saatte tietoa kyselyn tuloksista Daisyn kautta opinnäytetyön valmistuttua.

Kiitos vastauksistanne jo etukäteen!

Terveisin,

Elina Pesonen

Marjo Vepsäläinen

Elina.a.pesonen@edu.karelia.fi

Marjo.vepsalainen@edu.karelia.fi

KYSELY ON AVOINNA
5.4.2020 ASTI

Tervehdys arvoiset huoltajat!

Teemme opinnäytetyönä tutkimuksen,
jonka teemana on huoltajien osallisuuden
& kasvatusyhteistyön kokemukset
varhaiskasvatuksessa

**Nyt teillä on huoltajilla on
vaikuttamisen mahdollisuus!
Osallistumalla kyselyyn!**

Linkki kyselyyn:

<https://webropol.com/s/kokemuksetopinnyte>

HOX!!! linkki jaetaan myös Daisyn kautta

YSTÄVÄLLISIN TERVEISIN

ELINA PESONEN & MARJO VEPSÄLÄINEN